٢٥ رساله‌ای در اصح کلمات قرآنیه و اربعین حدیث طبع شده

آل پدوشاه محمعلی

در اهوارود کلنگ گفت با خیل کلنگ
السلام ای صد کلنگان گفتش

٣١

١١

۲۵ رساله ای در اصح کلمات قرآن شهوار بعض حدیث طبع شده

آل پیر شاه محمد علی

در هوا روز کلنگ گفت با خیل کلنگ

السلام ای صد کلنگان کلنگ

۳۱

۱۱



بسم الله الرحمن الرحیم الحمد
لله علی نواله والصلوة والسلام
علی رسوله واله اما بعد چنین گوید
خادم شرع انور محمد جعفر که این
رساله ایست در اصح کلمات قرانیه که
بعضی بر بعضی مشتبه میشود یا احتمال اشتباه
میرود بترتیب سور قرانیه از جهة
حل اشکال ایراد شد سورة حمد
مالک یوم الدین الف مالک را احدی
اماله نکرده است سورة بقره در او دو
کلمه است مثلاً ما بعوضةً ما را بمثلاً
وصل باید کرد نه ببعوضةً الثانی

انبئونی همزه‌اش قطع است ساقط
نشود الثالث باتخاذکم العجل
همزه‌اش وصل است الرابع تبنا انها بشدید
التاء الخامس ثم اتخذتم بسکون لام
وفتح همزه که از برای استفهام نیست
همزه باب افتعال السادس بیابل بکسر
باء اخیر وفتح لام السابعة لمن
اشتراه بفتح لام ومیم لمن الثامن یوم
لا تجزی بفتح تاء وکسر زاء التاسعة
ثم اضطره بفتح همزه اضطر وضم راء صیغه
متکلم وحده است از مضارع العاشر

وتذودوا

وتذودوا بفتح تاء وتشدید واو
مفتوحة الحادی عشر ولا تجعلوا الله
عرضة لایمانکم بضم عین عرضة وفتح
الف ایمان الثانی عشر وعلی المولود
له رزقهن له را متصل بمولود
نمایند نه برزقهن وهمچنین است
در ولا مولود له الثالث عشر
کمثل حبة در اول بحا وباء است
ودر ثانی بجیم ونون است الرابع عشر
فاتت اکلها همزه باب افعال است نه همزه
فاء الفعل که ثلاثی مجرد باشد

الخامس عشر واتوا الزكوة بفتح التاء وضم
الواو جمع مغايب مذكر از فعل ماضى نه
امر كه بواسطه اتصال ضمه داده شد
السادس عشر فنظرة بفتح نون وكسر ظاء
السابع عشر ان تصدقوا بفتح همزه وتاء
الثامن عشر واشهدوا بفتح وقطع همزه
التاسع عشر او اخطانا بقطع همزه بعد
او وفتح ان سورة ال عمران وفيها
اربع كلمات الاولى ثم يقول للناس
بفتح لام يقول كه عطف بر يوتيه

كه منصوب

كه منصوب است بان ناصبه الثانية لما اتيتكم
بفتح لام لما وتخفيف لام ابتداء وما موصوله
الثالثة ومن يبتغ بفتح ياء وبعد از ان باء موحده
ساكنه وپس از ان تاء فوقانيه وبعد غين
معجمه از ابتغاء بمعنى خواستن نه اتباع بمعنى
متابعت الرابعة او يكبتهم بعد از كاف باء
يك نقطه است وبعد از باء تاء دو نقطه است
بمعنى نكونسار كردن است سورة النساء وفيها
خمس كلمات الاولى صدقاتهن بضم الدال
الثانية وقال لاتخذن بفتح لام وهمزه

قطع همزه الثالثة فلیبتکن بعد از یاء
دو نقطه با موحده بعد تاء مشدد فوقانیه
الرابعة وان تلووا بفتح تاء وسکون لام
وضم واو واشباع که بدو واو خوانده
شود زیرا که در اصل تلوون مضارع لوی
بمعنی پیچیدن زبانست از شهادت
حق یا حکم حق بنا بقرائت مشهور و از بعض
قرائت تلو بضم لام وسکون واو حکایت شد
که جمع تلی بمعنی متعرض شدن شهادت
حق واداء حق افتادنست الخامس

فی الدرک

فی الدرک الاسفل بفتح دال وسکون راء
هرچند بفتح راء نیز قرائت شده ولیکن
متداول است سورة فائدة وفیها ستّ کلمات
الاولی لإثم بکسر لام وقطع همزه الثانیة
یا بنی آدم بسکون باء وفتح نون وسکون یاء
ابنی بمعنی جمع پسران آدم الثالثة اوفوا
بالعقود بفتح همزه قطع الرابعة باثمی واثمک
فتکون بکسر همزه قطع در هر دو جا وفتح نون
نکون الخامسة فاواری بفتح یاء السادسة
یا ایها الذین آمنوا علیکم انفسکم بفتح

تا مفعول علیکم بوده باشد که اسم فعل است
بمعنی الزموا سورة انعام وفیها ثمانی کلمات
الاولی انبؤا ما کانوا بتقدیم النون علی الباء
بمعنی خبرهانه چنانچه در ابناهم که باء
پیش است بمعنی پسرها الثانیة انظروا کیف
کذبوا بتخفیف ذال الرابعة اتحاجونی به
تشدید جیم ونون که هردو با مد باشند
الخامسة انما توعدون بفتح عین السادسة
المعز اثنین بعد از هیم عین بی نقطه وزاء
نقطه دار است السابعة قل آلذکرین

[illegible]

باهمزه استفهام

با همزه استفهام و مد ان و هکذا در ثانی
الثامنة دینا قیما بکسر قاف وفتح یاء بدون
تشدید سورة اعراف فیها احدی عشر
کلمة الاولی در تبارک ارنی انظر الیک بفتح
همزه وضم ظاء وسکون راء الثانیة ماوری
باشباع ضمه واو که دو واو خوانده شود
الثالثة سوآتکم بفتح سین وسکون واو
وفتح همزه وسکون الف بعد از همزه وکسر تاء
الخامسة فذروها تاکل بسکون لام تاکل
السادسة ان هو لا متبع بتشدید باء

راء السابعة بكل صراط توعدون
بكسر عين بى نقطه الثامنة فانبجست
بتقديم نون بر باء موحده وتقديم باء
بجيم التاسعة ربنا افرغ بفتح همزه
قطع العاشرة دعوا الله ربهما بفتح ها
الله وباء رب الحادى عشر ان وليى الله
بكسر تاء سورة برات وفيها سبع كلمات الاولى
واتوا الزكوة بفتح تاء وضم واو با اشباع
الثانية يضل بياء مضموم وضاد مفتوحه
الثالثة لا يستئذنك بياء مفتوحه واشباع

واو الرابعة

واو الرابعة قاتلوا الذين يلونكم بضم لام
وسكون الواو بمعنى نزديك اند لام
را ساكن وواو را ضمه دهند با
اشباع كه بمعنى نزديك شوند شما انست
چنانچه در يلوون السنتهم همچنين است
الخامسة فى سبيل الله اثاقلتم با ثاء سه نقطه
وفتح قاف السادسة وما نقموا الا ان اغنيهم الله
بفتح همزه وغين با نقطه ونون با الف
السابعة فاعرضوا بهمزه قطع مفتوحه
سورة يونس وفيها اربع كلمات الاولى

أَمَّن لَا يَهِدِّي بفتح یا و کسر ها و تشدید دال
مکسور که در اصل لا یهتدی بود الثانیة وَلَا
تَتَّبِعَانِّ بتشدید نون الثالثة آلْآنَ بهمزه
مفتوحه والف با مد چنانچه باشد در آلْآنَ ثانی
که در این سوره است نیز چنین است الرابعة
آللّٰهُ أَذِنَ لَكُمْ بهمزه مفتوحه والف که با مد باشد
سورة هود وفیها ست کلمات الاولی
التنور بتشدید النون الثانیة بِسْمِ اللّٰهِ مُجْرٰیهَا
بضم میم و کسر را نیز خوانده شده و این مشهور
تر است الثالثة وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ بکسر

میم دیم

میم دیم در قراءت مشهوره الرابعة فِي بَنَاتِكَ
بتقدیم با بر نون الخامسة لَا تَكَلَّمُ بفتح تا
و کاف و لام و ضم میم که در اصل لا تتکلم
یک تا حذف شده السادسة مَا نَفْقَهُ بضم
ها بدون اشباع نیز که ها ضمیر نیست
بلکه جزو کلمه است سورة یوسف وفیها کلمتان
الاولی فَمَا جَزَاؤُهُ بضم همزه بدون اشباع
هرچند بصورت واو نوشته شود الثانیة
بِثَمَنٍ بَخْسٍ بتقدیم با موحده تحتانیه
سورة بنی اسرائیل وفیها خمس کلمات الاولی

وَهُوَ كَلٌّ مَوْلَاهُ بفتح كاف لَنَا ثانيه لَأَحْتَنِكَنَّ
بفتح لام وهمزه وسكون خاى بى نقطه
وفتح تاء وكسر نون الثالثه وَاَجْلِبْ عَلَيْهِمْ
بِخَيْلِكَ بفتح همزهٔ قطع وسكون جيم وكسر لام
وسكون باء الرابعة تَرَكْنَ بفتح تاء وسكون
راء وفتح كاف وضم نون الخامسه لِيَسُوءُوا بضم همزه
با اشباع كه واو جمع ظاهر شود سورهٔ
كهف وفيها اربع كلمات الاولى لٰكِنَّا بفتح
نون بدون الف هرچند بصورت الف
دار نوشته شود زيرا كه اصل ان

لكن انا بود

لٰكِنْ اَنَا بود همزهٔ اَنَا را از جهة تخفيف حذف
كردند ونون را در نون ادغام
كردند لٰكِنَّا شد وچون اَنَا بصورت
الف دار نوشته ميشود لهذا بعد از
حذف همزه وادغام نون نيز چنان
ميشود الثانى تَذْرُوهُ بفتح تاء وسكون
ذال معجمه كه از ذرو وناقص واويست نه
مثال الثالثه وَلَا تَعْدُ بسكون عين
نه عكس الرابعة بِقُوَّةٍ اَجْعَلْ بقطع همزه
اَجْعَلْ زيرا كه همزهٔ متكلم است سورهٔ مريم

وفیه سبع کلمات الاولی قال کذلک قال
ربک بفتح کاف فیها الثانیه قال انما
انا رسول ربک بکسر کاف ربک ولک
وکذلک قال ربک الثالثه فاما ترین
بفتح تاء وکسر یاء وتشدید نون که در اصل
ترئیین چون تمنعین بعد از دخول
نون ثقیلة وحذف نون ویاء دویم
بجهت التقاء ساکنین وهمزه ونقل حرکت
او بما قبل ان کرده باشد وحذف نون
ترین شد الرابعة فاتت بفتح همزه بدون

[illegible]

الف ثلاثی مجرد است الخامسة اعتزلکم
بفتح همزه وقطع ان السادسه وادعوا
ربی بفتح همزه قطع السابعه اطلع الغیب
بفتح همزه قطع زیراکه همزه استفهام است
سورة طه وفیه ثمان کلمات الاولی
فلما اتیها بدون الف مجرد است الثانیه
ان اقذفیه بفتح همزه وکسر نون وسکون
قاف وکسر ذال وفاء وسکون یاء اقذفیه
یک کلمه است مفرد مؤنث امر حاضر است
الثالثه اعطی کل شیء خلقه بسکون

لام و فتح قاف الرابعة تلقف بسکون
فا الجزء الخامسة انما صنعوا انّ حروف
مشبهة بالفعل وجداست اذ ما بدانکه
ما موصوله است واسم انّ ند کافذ السادسة
بملکنا بفتح میم وسکون لام وکسر کاف السابعة
وبصرت بضم الصاد الثامنة من اضحا بفتح
میم سوم الانبیا و فیهاست کلمات
الاولی من لا یفتقون بفتح الیا
وسکون الفا وضم التا که از فتر
بمعنی سستی است نه فتح تا که از

افترا باشد

افترا باشد الثانیة و ذکر من قبلی بفتح
میم من ند کسر الثالثة اسر تقابسکون تا
الرابعة یبغون بفتح یا وسکون سین
وفتح با مع التخفیف بمعنی سناوری کردن
الخامسة
السادسة وکتابه عالین بکسر لام السابعة
یصحبون بضم یا وسکون صاد وفتح حا
وضم با التاسعة ولکن مستهم نفحة ٢ الثامنة
با حا بی نقطه است بمعنی وزیدن
نه با نقطه بمعنی دمیدن التاسعة

وذكرى للمتقين براء مهملة بدون
الف مقصوره چون ذكرى العاشرة واقم
الصلوة بكسر همزه مصدر است الحادي عشر
اذ نفشت بعد از فا شين است نه ثاء
الثاني عشر يسبحن بضم يا وفتح سين وكسر با
مشدده وسكون حاء بمعنى تسبيح الثالث عشر
صنعة لبوس بفتح لام بمعنى لباس جنك
يعنى زره الرابع عشر وكنا بكل شيء
عالمين بكسر لام عالمين الخامس عشر يغوصون
بغين بانقطه وصاد بى نقطه السادس عشر

غفلة

غفلة بفتح غين بانقطه سورة الحج وفيها
تسع كلمات الاولى ثاني عطفه بكسر
عين بى نقطه الثانية يدعوا لمن ضره
بفتح لام وميم لمن الثالثة ان لا تشرك
بسكون كاف الرابعة ثم ليقضوا
تفثهم با تاء دو نقطه وفاء وثاء سه
نقطه الخامسة فتخطفه بباء مفتوحه
وخاء ساكنه وطاء مخففه مفتوحه
السادسة معطلة بكسر طاء است السابعة
وبيع بكسر باء وفتح ياء دو نقطه جمع بيعه معبد

نضارت

نصل است الثامنه الذین مکناهم فی الارض
واقاموا الصلوة واتوا الزکوة بفتح تاء بعد
همزه والف وضم واو وفتح تا چنانکه
در اخر سوره است سورة مؤمن
وفیها ثمانی عشر کلمة الاولی الذین
هم علی صلواتهم بفتح صاد ولام
وواو بعد از او الف وتا جمع صلوة
وفی صلوتهم مفرد است الثانیه سینا
بفتح سین الثالثه وصبغ بکسر صاد الرابعه
جنة بکسر جیم الخامسة بما کذبون بکسر نون
السادسه

السادسة ووحینا بفتح الواو وسکون
الحاء وکسر الیاء السابعة من کل
زوجین بکسر لام با تنوین الثامنه غثاء
بضم غین با نقطه وثاء مثلثه التاسعه
تترا بفتح تاء اول وسکون ثانی وفتح راء
بعد از او الف العاشرة به جنة بکسر
جیم الحادیعشر فانی تسحرون بضم تاء وسکون
سین وفتح حاء بی نقطه الثانیعشر
ما اتوا بهمزه والف وفتح تاء پس از او واو

الثالث عشر رب اما ترينّي بضم تاء وكسر راء
وفتح ياء وكسر نون مشدده بياء متكلم
الرابعة عشر ان تحضرون بفتح تاء
وضم ضاد وكسر نون الخامسة عشر
تجأرون بفتح تاء وسكون جيم فتح
همزه وضم راء السابعة عشر انوكم بفتح
همزه وسكون نون وفتح سين الثامن عشر
العادّين بتشديد دال
ومنها تسعة كلمات الاول ويدرؤ
بضم همزه بدون اشباع واو الثاني

ولا يأتل بفتح تاء وكسر لام الثالث
كسراب بقيعة بكسر باء جاره وقاف
در بقيعه زيركه با حرف جر
وقيعه كلمه على حده است بمعنى
بيابان ونمي هموار است الرابع
الظمآن بفتح ظاء وسكون ميم
وفتح همزه با الف ونون چون
عطشان لفظا ومعنى الخامسة
لجّي بضم لام وتشديد جيم مكسوره
وتشديد ياء مكسوره السادس

مِنۢ بَرَدٍ بفتح با و را السابعة ان يخسف

الله بجای نقطه الثامنة يتّقه بفتح

يا و قاف مشدده و سكون قاف و كسر ها

بدون اشباع التاسعة ليستأذنكم

بسكون نون سورة فرقان وفيها

ست كلمات الاولى مالهذا الرسول

بما استفهامية ولام جارة كه بهذا

بطرا زنه بما هرچند جدا نوشته

شود الثانية ولا يأتونك بمثل بفتح

ميم وثا سقطر الثالثة ويخلد فيه

مهانا

مهانا بكسر ها فيه با اشباع كه در قرائت

حفص بيا خوانده شود از عاصم

الرابعة ويلقون بضم يا و فتح لام

و فتح قاف مشدده الخامسة يعبؤ

بضم همزه بدون اشباع السادسة

دعاؤكم بضم همزه بدون اشباع

سورة شعرا و فيه ثلث عشر كلمة

الاولى فسيأتيهم انبؤا بتقديم نون

بر با و ضم همزه بدون اشباع

الثانية فظلّت بفتح فاء وسكون

عینی وفتح لام وتاء الثالث تَمُنُّهَا بفتح
تاء وضم میم وتشدید نون الرابع
وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ الآخَرِينَ بفتح ثاء ثمّ
الخامس وأطيعونِ بكسر نون السادس
أَمَدَّكُمْ بِمَا كانوا تَعْلَمُونَ بتشدید میم
بر میم السابع إِنْ هٰذا إِلَّا خُلُقُ الأَوَّلِينَ
بضم خاء معجمه ولام وقاف الثامن
لَعَلَّكُمْ بكسر لام وفتح عين وميم
التاسع مِنَ المُسَحَّرِينَ بالحاء المهمله
مع التشدید العاشر فَأَسْقِطْ بفتح

همزه قطع

همزه قطع وكسر قاف الحادی عشر يَوْمِ الظُّلَّةِ
بضم ظاء الثاني عشر عُلَمَاءُ بضم همزه
بدون اشباع الثالث عشر تَنَزَّلُ
بفتح تاء ونون وضم لام اشته سورة النمل
وفيها خمسه و عشرون كلمة الاولى
لَتُلَقَّى بفتح لام اول وضم تاء وفتح لام
دوم وقاف مشدده بلسان الف
الثاني أَدْخِلْ بفتح همزه قطع وسكون
دال وكسر خاء وسكون لام الرابع
أَنْ أَعْمَلَ بفتح همزه قطع وفتح ميم ولام

الخامسة ادخلني بفتح همزة قطع السادسة
مالي بفتح ياء السابعة سبأ بفتح سين
وباء وكسر همزة منونة الثامنة الخبء
بفتح خاء وسكون الباء وفتح همزة التاسعة
فالقه بفتح همزة قطع العاشرة تشهدون
بكسر نون الحادي عشر الملأ بكسر لام الثاني عشر
اتمدونن بضم تاء وكسر ميم وضم دال مشددة
وفتح نون اول وكسر ثاني الثالثة عشر
لا قبل بكسر قاف وفتح باء الرابعة عشر
طرفك بفتح طاء وسكون راء وضم فاء

الخامسة عشر

الخامسة عشر ننظر بسكون الراء السادسة عشر
عرشك بكسر الكاف السابعة عشر قالوا
اطيرنا بتشديد طاء وياء الثامنة عشرة
ءالله خير بفتح همزة استفهام داخل
شد بر الله وهمزة الله قلب الف مد
التاسعة عشر ان تنبتوا بضم تاء اول
واخر وسكون نون وكسر باء العشرون
بل ادارك بتشديد دال وسقوط
همزة وصل الحادية والعشرون وما
تكن بضم تاء وكسر كاف وضم نون مشددة

الثانية والعشرون وأتوه بفتح همزة
بدون ألف وفتح تاء وسكون واو الرابعة
والعشرون فكبكبت بضم كاف وفتح باء
موحدة مشددة الخامسة والعشرون
هذه البلدة بفتح باء وسكون لام بلدة
سورة القصص وفيها أربعة
وعشرون كلمة الأولى أبناءهم بتقديم
نون بر باء الثانية أبناءهم بتقديم باء
بنون الثالثة أن أرضعيه بفتح
همزة قطع دراد ضعيه الرابعة

فاذا خفت

خفت بكسر خاء وتاء الخامسة فألقيه بفتح
همزة قطع السادسة إليك بكسر كاف
السابعة لتبدي بفتح لام وسكون
باء الثامنة فبصرت بضم صاد التاسعة
ولا تحزن بفتح نون العاشرة غفلة
بفتح غين الحادية عشر يصدر الرعاء
بضم ياء وكسر دال وفتح راء الثانية عشر
أنكحك بضم همزة وكسر كاف اولى وفتح
حاء وكاف ديم الثالثة عشر آتيها
بفتح همزة بدون ألف الرابعة عشر أقبل

بفتح همزهٔ قطع وکسر تاء موحده الخامسة عشر
ان یقتلون بکسر نون وچنین است نون
یکذبون السادسة عشر ردا بکسر راء
وسکون دال وفتح همزه منونه السابعة عشر
مرسلین بکسر سین الثامنة عشر ما اتیهم
بفتح همزه بی الف التاسعة عشر فنتبع
بفتح عین العشرون وتکون بفتح نون
الحادیه والعشرون ونتخطف بجزم فاء
الثانیه والعشرون یجبی بیاء مضمومه جیم
ساکنه وباء مفتوحه والف در آخر

الثالثة والعشرون

الثالثة والعشرون علیهم الانباء بتقدیم
نون بر باء الرابعة والعشرون لتنوء بفتح
لام وتاء وضم نون وهمزه الخامسة والعشرون
اتبعه بفتح همزه قطع وفتح تاء مشدده
وکسر باء وسکون عین السابعة والعشرون
ولا یصدنک بضم صاد ودال مشدده
سورهٔ عنکبوت وفیها ست کلمات
الاولی لیقولن بضم لام دوم
الثانیة ولیعلمن بفتح میم الثالثة
ولیحملن بضم دوم الرابعة ولیسئلن

بضم لام دیم الخامسة سِیئَ بکسر سین
و سکون یاء و فتح همزه السادسة لَهِیَ
الحَیَوٰانُ بفتح یاء در حیوان سورهٔ روم
و فیها عشر کلمات الاولی غَلَبِهِم بفتح
غین و لام الثانیة وَاَثَارُوا الاَرضَ
بفتح همزه اَثاروا بدون مد الثالثة
السُّوٓاَیٰ بضم سین و سکون واو و فتح
همزه پیش از الف الرابعة یُحبَرُونَ بضم
یاء و سکون حاء و فتح باء موحده و ضم
راء الخامسة اِنَّ فی ذٰلِکَ لَاٰیٰاتٍ للعالمین

بکسر لام دیم لِلعَالِمِینَ یعنی که جمع عالم بکسر
لام است بمعنی دانا است نه عالم بفتح
لام بمعنی ماسوی الله السادسة لِیَربُوَ
بضم یاء و فتح و سکون واو السابعة لِیَربُوَ
فَلَا یَربُو بضم باء الثامنة بضم ضاد مِن
ضُعفٍ در همه قرآن مشهور التاسعة
مِن کُلِّ مَثَلٍ بفتح میم و ثاء سه نقطه العاشرة
وَلَا یَستَخِفَّنَّکَ بفتح یاء و تاء و کسر خاء
و فتح فاء سورهٔ لقمان و فیها ثلث کلمات
الاولی لَا تُصَعِّر یعنی بی نقطه الثانیة

جاء بزاء با نقطه الثالثة الغرور بفتح
غين معجمه سورة سجده و فيها كلمتان
الاولى خلقه بفتح لام خلقه الثانية
وبدأ خلق بسكون لام سورة احزاب
و فيها ست كلمات الاولى فيما اخطأتم
فيما اخطأتم بفتح همزه اول كه قطع است
اذ جاؤكم با اشباع كه واو جمع ظاهر
شود و در ساير مواضع نيز چنين است
زيرا كه جاؤ بضم همزه بدون اشباع
و بدون ظاهر ساختن واو غلط است

يسئلونك

يسئلونك عن انبائكم بتقديم نون بر با
بمعنى اخبار الثانية لم تطؤها بضم همزه با
اشباع بسبب واو كه واو جمع است الثالثة
واقتن بكسر قاف الرابعة واتين بكسر تاء
الخامسة واطعن بكسر طاء السادسة قد
مقدورا بفتح دال قدر سورة السبا
و فيها اربع كلمات الاولى يعزب بعين
ساكنه بي نقطه و زاء معجمه مضموم الثانية
اوبي بفتح همزه و كسر واو مشدده و كسر باء
مخففه الثالثة والتناوش بفتح واو و همزه دار

وتشديد نون مفتوحة بسبب الف بعد ان او
الرابعة منساته بكسر ميم وسكون نون وفتح
سين وهمزه وتاء يك كلمه است بمعنى
عصا است الخامسة تبينت بفتح تاء وباء
و ياء مشدده ونون وكسر تاء اخيره بمعنى
علامت السادسة سيل العرم بفتح عين
وكسر راء السابعة فلا فوت بتاء مفتوحة
سورة ملائكة و فيها خمس كلمات الاولى
الغرور بفتح غين معجمه الثانية تحرور
بفتح حاء الثالثة الاخلا فيها ندبره

كلمه

كلمه جدا و فيها كلمه على حده است الرابعة
بضم وجمع بسكون ميم الخامسة الاغرو
بضم غين سورة يس و فيها اربع كلمات
الاولى اتقوا بفتح همزه قطع الثانية اطعم
بفتح همزه قطع الثالثة جبلا بكسر جيم وباء
وتشديد لام الرابعة فى ظلال بكسر ظاء
سورة الصافات و فيها ثمانية كلمات الاولى
لذائقوا العذاب بكسر باء عذاب الثانية
لابراهيم بفتح لام وكسر همزه الثالثة
يزفون بكسر زاء وضم فاء مشدده

الرابعة احسن الخالقين الله ربكم
بفتح هاء الله وباء رب الخامسة
على الياسين بكسر همزه وسكون لام در
قرائت مشهور وبعضی آل یاسین با همزه
والف ولام خوانده اند السادسة اصطفى
البنات بفتح همزه استفهام در اصطفى
السابعة وبين الجنة نسبا بكسر جيم در
همه روايات بمعنى طائفه جن است
نه بفتح بمعنى بهشت الثامنة وانهم
بفتح همزه قطع سورة ص وفيها

ثلثة عشر كلمة الاولى الا اختلاق بقاف
نه بفاء الثانية يسحبون بياء مضموم مد
وسين مفتوحه وباء مشدده مكسوره
وحاء ساكنه الثالثه اكفلنيها بفتح
همزه قطع الرابعة وعزنى بعين مهمله
مفتوحه وزاء نقطه دار مفتوحه
ان الذين يضلون بفتح ياء السادسة
بنصب بضم نون وسكون صاد السابعة
لمن المصطفين بفتح لام وكسر ميم وفتح طاء ونون
وفتح طاء ونون الثامنه اتخذناهم

بفتح همزهٔ استفهام التاسعة سِخریّاً
بکسر سین العاشرة فَقَعُوا فا جدا از قعوا
مباشد الحادی عشر استکبرت بفتح
همزهٔ استفهامیه الثانیة عشر فانظرنی
بفتح همزه و کسر ظاء الثالثة عشر لأملئن
بضم میم سورهٔ زمر و فیها ثلث عشر
کلمة الاولی فاعبدِ الله بکسر دال الثانیة
یرضه بضم ها بلا اشباع زیرا
که در اصل یرضاه بود الثالثة
قل تمتع بکفرک بسکون عین الرابعة

قل

قل الله اعبد بفتح هاء الله الخامسة
غرفاً مبنیّة بفتح میم و سکون با و کسر
نون و فتح یاء مشدده بمعنی بنا کرده شده
نه بیان کرده شده السادسة مصفراً
بفتح فاء مخففه و تشدید راء السابعة
فاتهم بفتح همزه بدون الف الثامنة
ممن کذب علی الله وکذب بالصدق
ذال در کذب اول مخفف و در ثانی
مشدد است التاسعة او تقول بفتح

لام در هر دو موضع که عطف بر تقول اولست
العاشر كذبوا على الله بتخفيف ذال الحادي عشر
جاؤها بضم همزه با اشباع که واو جمع ظاهر
شود الثاني عشر صدقنا بفتح صاد و دال
بدون تشديد و فتح قاف الثالث عشر

سورة المؤمن

واورثنا بفتح راء و ثاء وفيها
ست عشر كلمة الاولى وسعت بفتح واو و كسر سين
و سكون عين و فتح تاء الثانية وادخلهم بفتح
همزه قطع و سكون دال و كسر خاء و سكون لام الثالثة
وانذرهم بفتح همزه قطع و كسر ذال الرابعة يوم
الآزفة بالف بعد همزه و ضم فاء الخامسة ينفعهم

بفتح همزه و خاء و سكون ذال و ضم تاء
السادسة فقد رحمته بكسر حاء و سكون
ميم و فتح تاء السابعة امتنا بفتح همزه و ميم
و تاء مشدده الثامنة اقتل بفتح
همزه قطع و سكون قاف و ضم تاء و سكون
لام التاسعة يظهر بضم ياء و كسر هاء
العاشرة كذبه بفتح كاف و كسر ذال
الحادي عشر فاطلع بفتح همزه قطع
و فتح طاء مشدده و كسر لام و فتح عين
الثانية عشر ادخلوا بفتح همزه قطع

وفتح طاء مشدده وكسر لام وفتح عين الثانية عشر
اهدكم بفتح همزه قطع وسكون ها وكسر دال
الثالثة عشر ادخلوا بفتح همزه قطع وكسر خاء
الرابعة عشر استجب بفتح همزه قطع وسكون با
الخامسة عشر يسحبون في الحميم بضم يا وسكون سين
وفتح حاء وضم باء السادسة عشر يسجرون
بضم ياء وسكون سين وفتح جيم سورة فصلت
وفيها ثلث كلمات الاولى ارنا الذين
بفتح ذال وكسر نون الثانية للحسنى
بفتح لام اول الثالثة ونا بجانبه

با نون مفتوحه بعد آن همزه والف چون
دعا سورة الشورى وفيها ثمان كلمات
الاولى لاعدل بكسر لام اول وفتح همزه و سكون
عين وكسر دال وفتح لام اخير الثانية يختم
بسكون ميم الثالثة او يوبقهن بسكون قاف
الرابعة ولمن انتصر بفتح لام وميم وكسر نون ولمن
صبر نه چنين است الخامسة لمن عزم
بفتح لام وكسر ميم وسكون نون وفتح عين
وسكون زاء با نقطه السادسة من طرف
بسكون راء السابعة او يرسل بفتح
لام الثامنة فيوحي بفتح با دوم

سورة الزخرف وفيها خمس كلمات الاولى

ان كنتم بفتح همزه الثانية بر بفتح باء
وراء الثالثة وبعد المشرقين بضم باء
وفتح دال الرابعة تحبرون بضم تاء وسكون
حاء وفتح باء وضم راء الخامسة لا يفتر
بضم ياء وفتح فاء وتاء مشدده سوره دخان
وفيها كلمتان الاولى يفرق بضم ياء
وسكون فاء وفتح راء بدون
تشديد وضم قاف الثانية ونعمة
كانوا بفتح نعمة سورة جاثية

وفيها كلمتان

وفيها كلمتان الاولى لن يغنوا بضم ياء
ونون ثانيه الثانية اجترحوا بجيم وحاء
بي نقطه سوره احقاف وفيها كلمتان الاولى
واثارة بفتح همزه بدون الف الثانية
ويجركم بضم ياء وسكون راء سوره محمد
وفيها اربع كلمات الاولى اصلح
بالهم بفتح همزه قطع الثانية فضرب
الرقاب بسكون راء اول الثالثة يعلم
اسرارهم بكسر همزه در قراءت مشهور

الرابعة ويخرج اضغانكم بضم يا و کسر را
و سکون جیم سورة الفتح وفیها اربع کلمات
الاولى ليغفر بفتح را الثانية بما عاهد
عليه الله بضم ها عليه و فتح ها الله
الثالثة لتدخلن بفتح لام اول و ضم لام
دیم الرابعة شطأه بفتح شین و سکون
طا و فتح همزه سورة الحجرات و فیها
کلمتان الاولى بئس الاسم الفسوق بکسر
لام الاسم و در اصل الاسم بود بعد حرکت

همزه

همزه اسم را بلام دادند و همزه اول و دیم را
در لفظ انداختند الثانية لا يلتكم بفتح
یا و کسر لام و سکون تا سورة ق و فیها
ثمان کلمات الاولى و قوم تبع بضم تا و ضم
با مشدده الثانية في لبس بفتح لام و سکون
با الثالثة تحيد بضم تا و دال بدون
تنوين الرابعة فالقيا بفتح همزه که قطع
و کسر قاف الخامسة هل امتلأت بکسر
تا المخفي السادسة فنقبوا بفتح نون

وقاف مشددة وضم باء تشديد السابعة
محيص بصاد بلا نقطة الثامنة ادبار بفتح همزة
سورة الذاريات وفيها اربع كلمات الاولى
الحبك بضم حاء وباء وكسر كاف الثانية
كذلك قال ربك بكسر كاف الثالثة
وبشروه بفتح باء وشين مشددة الرابعة
ذنوبا مثل ذنوب بفتح ذالين نصيب
بضم بمعنى كلمتان سورة طور وفيها
كلمتان الاولى وما التناهم بفتح همزة و

ولام

وسكون تاء الثانية ادبار النجوم بكسر همزة
سورة النجم وفيها ثلث كلمات الاولى
ذو مرة بكسر ميم الثانية واذ انتم اجنة
بفتح همزة وكسر جيم وفتح نون مشددة
الثالثة ازفت بفتح همزة وكسر زاء وفتح
فاء وكسر تاء سورة القمر وفيها كلمتان
الاولى من الانباء بتقديم النون على
الباء الثانية من الكذاب بفتح ميم من وكسر
نون سورة رحمن من استبرق بكسر ميم من

وسکون نون وکسر همزه که قطع است سورهٔ
حدید وفیها ثلث کلمات الاولی
من قبله العذاب بکسر قاف وفتح باء قبله
الثانیة نبائه بتقدیم نون علی الباء الثالثة
مصفرا بضم میم وسکون الصاد وفتح الفاء بدون
التشدید وتشدید الراء سورهٔ المجادلة
وفیها کلمتان الاولی کبتوا کما کبت بضم
هردو کاف وکسر الباء الموحدة مقدمة
علی التاء دو نقطه الثانیة لاغلبن بفتح
لام وهمزه قطع وسکون غین وکسر لام

۸ ربیع

وفتح باء ونون مشدده سورهٔ الحشر
وفیها ثلث کلمات الاولی فاتیهم الله
بفتح همزه بدون الف الثانیة ویؤثرون
بضم یاء وسکون همزه که بصورت واو نوشته
شود الثالثة انهما فی النار خالدین بفتح
الدال سورهٔ ممتحنه وفیها کلمتان الاولی
ابرآء بضم باء وفتح راء وهمزه مفتوحة
بالف ممدوده الثانیة لاستغفرن بفتح
لام وفتح همزه قطع سورهٔ منافقون

و فيها ثلث كلمات الاولى استغفرت
بفتح همزة قطع الثانية وانفقوا بفتح
همزة قطع الثالثة فيقول بفتح لام نا
صدّقت بفتح همزة قطع وتشديد صاد ودال
مفتوحتين وفتح قاف سورة تغابن وفيها
كلمة واحدة وهو اتقوا بفتح همزة قطع
سورة طلاق وفيها اربع كلمات الاولى
واحصوا بفتح همزة قطع الثانية
فاسكنوهن بفتح همزة قطع الثالثة واشهدوا
بفتح همزة قطع الرابعة يعظم بضم يا

مني الله

و سكون عين وكسر ظا و سكون ميم سورة
تحريم وفيها ثلث كلمات الاولى واذ
اسرّ النبي بكسر همزة وسكون ذال بدل الف
الثانية من انباك بفتح همزة اول وسكون
نون وفتح با وهمزة دوم الثالثة صالحين
بفتح حا وكسر نون سورة الملك وفيها
كلمتان الاولى ينقلب بكسر لام وسكون
با الثانية ان الكافرون بكسر همزة
و نون مخففة سورة نون ان كان بفتح

همزه ان سورة الى آخره وفيها كلمتان الاولى
هاؤم اقرؤا بضم همزه هاؤم بمد ونه اشباع
الثانية في سلسلةٍ بكسر هر دو سين
سورة المعارج وفيها ست كلمات
يبصّرونهم بتشديد صاد الثانية
من عذاب يومئذٍ بكسر يومئذ الثالثة
ينجيه بضم ياء وسكون نون الرابعة
فمال الذين لام جز ما الخامسة قِبَلك
بكسر قاف وفتح باء ولام السادسة عزين
بكسر عين

بكسر عين وزاء نقطه دار سورة نوح وفيها
كلمتان الاولى اسرارا بكسر همزه ثاني بفتح
ياء اخيره سورة المزمل وفيها كلمتان
الاولى اولي النعمة بفتح النون الثانية
واقرضوا الله بفتح همزه قطع وكسر راء
سورة المدثر وفيها اربع كلمات الاولى
المدثر بتشديد دال وثاء مثلثه
الثانية ويؤتى بضم ياء وسكون همزه كه
بصورت واو است الثالثة والليل اذ

ادبر بکسر همزه و سکون ذال اذ بدون الف و فتح
همزه ادبر در قرائت معتبره و در بعضی قرائت
بدون همزه نیز خوانده اند الرابعة لاحدی
بفتح لام و کسر همزه سورة القیمة والتفت
بفتح واو و سکون لام باسقوط همزه وصل
و فتح تاء و فاء مشدد و کسر تاء اخیره سورة
الدهر و فیها خمس کلمات الاولی و لقیهم
بتشدید قاف مفتوحه بالف الثانیة
بانیة بکسر باء حرف جر اثبت کلمه علیحده

و فتح همزه بالف

و فتح همزه با الف و کسر نون و فتح یاء و جر
تاء الثالثة قواریر بدون تنوین
و با تنوین هر دو خوانده شده الرابعة
منثورا بثاء سه نقطه الخامسة واذا
رایت ثم رایت بفتح تاء سورة المرسلات
فی ظلل بکسر ظاء سورة النباء مابا
بفتح میم و بعد از ان همزه و بعد الف
سورة عبس ما امره بفتح همزه بدون الف
سورة کورت مطاع ثم امین بفتح تاء

سورة الانفطار کِراماً کاتبین بکسر کاف
کرام چون رجال سورة التطفیف اَوْ وَزَنُوهُمْ
با دو واو است یکی واو او یکی واو وزنوهم
وادغام در این دو واو جایز است
سورة الاعلی و فیها کلمتان الاولی
غثاءً یعنی با نقطه و ثاء سه نقطه الثانیة
اِن نفعت بفتح نون و فاء و عین و کسر تاء
سورة الفجر اِرَم بکسر همزه و فتح راء
نام قبیله یا شهر قبیله یا شهر قوم عاد
که از سام بن نوح بن ادم بودند

سورة البلد نارٌ مؤصدة بواو و همزه هر دو خوانده
و همزه اولی است ظاهراً سورة الشمس
و فیها کلمتان الاولی ناقة الله بفتح
تاء الثانیة لا یخاف بفتح یاء سورة اللیل
الآخرة بفتح لام و تاء سورة الزلزلة
و فیها کلمتان الاولی اوحی لها دو کلمه
میباشند الثانیة لیروا بضم یاء و فتح
راء میباشد سورة القارعة ماهیه
بهاء السکت است نه تاء و چنین است
سلطانیه و حسابیه و امثال اینها

سورة التكاثر الهٰكم الهى كلمه جدا وكم مفعولت

سورة الهمزة موصدة بميم مضمومه كه همزه

ساكنه بصورت واو نوشته ميشود سورة

القريش لايلاف بكسر لام و همزه قطع سورة

الماعون يراؤن بضم ياء سورة الكوثر

شانئك بتقديم نون مكسوره بر همزه مفتوحه

سورة تبت و فيها ثلث كلمات الاولى

تبت بفتح تاء و باء مشدده الثانية وامرأته

بضم تاء الثالثة حمالة الحطب بفتح تاء

سورة التوحيد كفوا بضم فاء با واو در قرائت

حفص

حفص از عاصم و با همزه در قرائت ابى بكر

از عاصم سورة الفلق و فيها كلمتان

الاولى النفاثات با ثاء سه نقطه الثانى

حسد بفتح حاء و سين و دال سورة الناس

و فيها كلمتان الاولى ملك الناس بكسر

ميم و لام و كاف الثانية من الجنة بكسر

جيم است تمّ في الليلة الثالثة من [illegible] الآخر

من [illegible] بعد الفجر [illegible]

[illegible] ابن [illegible] المعروف [illegible]

[illegible] صلى الله عليه وآله

بسم الله الرحمن الرحیم

اگرچه زبان مشک فام قلم از نقل مدایح
و فضایل آن بر سطح صحیفه رقم عاجز است
لکن بقدر قلیلی از آن اکتفا میشود از
حضرت رسول صلی الله علیه وآله وسلم
منقولست که فرمودند بسلمان رضی الله عنه
یا سلمان بر تو باد قرائت قرآن بدرستیکه
قرائت کفارت است از برای گناهان و ستر است
از نیران و امان است از عذاب رحمن
و نوشته میشود از برای کسیکه بخواند
قرآن را هر آیه ثواب صد شهید و عطا

کرده

کرده میشود در هر کلمه ثواب بقدر عمل یک
نبوت و نازل میشود بر قاری قرآن رحمت
خداوند و استغفار میکنند از برای قاری
ملائکه و مشتاق است بسوی قاری بهشت
و از جناب امام موسی کاظم علیه السلام
منقولست که درجات بهشت بقدر آیات
قرآنیست بقاری قرآن میگویند بخوان
و بالا رو پس یک آیه میخواند و یک
درجه بالا میرود یقال لقاری القرآن
وارق و رتل کما کنت ترتل فی الدنیا فانّ

کنت

منزلك عند اخر آیة تقرؤها و ایضاً
فرموده اند افضل عبادات امت من قرائت
قرآنست و باز فرموده اند که خدا عذاب نمیکند
دلیرا که حفظ نماید قرآنرا و ایضاً فرموده اند
قرآن عروة الوثقی و ریسمان محکم خداست
و قرآن رحمت خداست از برای مؤمن
و خسارتست از برای ظالمان اینستکه میفرماید
وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا
و از اینجا بود که چون رقم این صحیفه

لاریب

لاریب از دخانه غیب بر صفحه لوح
ظهور منقش گشت خط نسخ بر تمام کتب
انبیاء و صحف کشیده شد ای خط تو بر صفحه
رانده قمر را خط در زده خوبان عرب را و عجم را
لاجرم فصحای حجاز و بلغای سخن پرداز بر این
صحیفه واضحة الاعجاز سر بر خط انقیاد
منهادند و از دعوی بی معنی خود تبرا کرده
بصدق لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَ الْجِنُّ
عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ
بِمِثْلِهِ اعتراف می نمودند که القرآن معجزٌ

والخلق عاجز عنه و قرآن مجید کتاب عزیز
خداوند است که جوهر کتاب عزت بر عزت
این امت افزوده شد عزیز خواهی تو عزیزی بس
عزیز تو خواری نبیند هر کس پس قرآن را حرمت
که سبب این بود هر جا که قرآن ظهور کرده از محل
حرمتی بخشیده پس هرگاه نقشهای مرکب و لوح
و کاغذ و جلد یک بهای ارزان گردیده با اینکه
پست ترین ظهورات قرآنی است کسی خلاف
ادبی با اینها بعمل آورد کافر است پس قلب
مؤمن که حامل قرآن گردیده زیاده از نقش
و کاغذ و جلد قرآن خواهد بوده تا چون
بمرتبه جناب رسالت نبوی و اهل بیت او

مرتبه

میرسد مرتبه ظهوری که بنهایت میرسد
چنانچه در وصف آن جناب صلی الله علیه
و آله وارد شده است کان خلقه القرآن
بلکه اگر بعین حقیقت نظر کنی قرآن حقیقی
ایشانند و نفس کامل قرآن لفظاً و معناً در قلوب
مطهره ایشان حاصل است چنانچه حضرت امیر
المؤمنین علیه السلام میفرماید انا کلام الله
الناطق لیکن بجز عبارات زبانی بدل برند که
در عرب چه تو شیرین زبان نکند عجمت
و قرآن مجید منبع جمیع علوم و فنون است و معدن
تمامی رسوم و شئون است و هر کلمه اش مبدء

و منتهی است و ماخذ و منشاء همین داستان که
بر است از کلام حضرت حق که هرچه بر ورق
کائنات است و همین قدر کافی است که قرآن
مجید خزاین عامره مساکین و شغل خانه بیماران
دین و دنیا و پناه بیکسان و سرمایه تنگدستی
تنگ مایگان و مونس غریبان و هم نشین صلحا است
یاران باشد که هیچ دست دوست در پریشانی
خالی و درماندگی و اگر کسی بخصوصیت نظر بحروف
قرآنی کند از منطوق وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ
مَا هُوَ شِفَاءٌ فهم تواند کرد که هر خاصیتی که
در تمامی اشربه و ادویه و تریاقات و سایر

مرکبات

مرکبات یافت شود از دار الشفای کلمات قرآنی
بهترین وجهی و کاملترین نفعی موجود
خواهد بود و در احقاق الحق از دانشوری
نقل نموده است که گفت کتاب خدا را بیست
و هشت هزار مرتبه با تفکر و تدبر تلاوت
نمودم هر نوبتی بعلمی از علوم رسید که
در نوبت سابقه دریافت آن نکرده
بودم این نه آن بحر است که ساحلی
وین نه آن راه است که منتهی است
چون بر اید موج ان بحر محیط عرفه
کرد هر کجا صاحبدلی است و هر احد

از آحاد ناس از علوم و خواص بحکم تعرض
البحر من طلب اللآلی یغوص در آن نماید بقدر
فراخور فهم خود بگوهر مقصودی رسد
بزیورها بیارایند وقتی خوب رویانرا
تو سیمین تن چنان خوبی که زیورها
بیارائی و در حدیث شریف خذ من
القرآن ما شئت لما شئت هر سوره و آیه را
چنانچه در خواصش نقل شده بهر مقصدی که
صحیحی که بخوانند مقصد حاصل شود
و در ثواب الاعمال از علی ابن اسباط
از امیر المؤمنین ع مرویست که فرمودند

کرده که

که هر که یک صد آیه از قرآن بخواند از هر جا
که بخواهد بعد از آن هفت بار بگوید یا الله
اگر دعا کند که کوهی را از جا بر دارد بر میدارد
ان شاء الله فصل در بیان ثواب قاری
بدانکه حضرت رسول صلی الله علیه و آله
فرمودند اشراف امتی حملة القرآن و ایضا
روایت شده است که هرگاه قاری قرآن را دفن
کنند خطاب شود بزمین که ای زمین این بنده را
عذاب مکن زمین گوید خداوندا کسیکه
کلام تو بر سینه او باشد چگونه عذابش توانم
کرد و ایضا روایت کرده اند از ائمه هدی ع

صلوات الله علیهم از سید انبیا صلی الله علیه
واله که حملة القرآن مخصوصند برحمت الهی وملبس
بانوار نامتناهی وتعلیم کنندگان مقربان الهند
ومراد بحمله حمله حقیقی است که بمضمون از عمل
نماید ودر آن تغافل وتکاهل وتجاهل نورزند
خلاف فرمودهٔ ایشان نکنند ونهی فرموده اند
که دفع میکند خدا از مستمع قرآن بلای
دنیا را واز قاری قرآن بلای اخرت را
وابو محمد حفص بعد در حدیث مسنده
وحضرت صادق علیه السلام فرمودند که
آن کسیکه از قرآن یکحرف در نماز خود نشسته
بخواند

بخواند بنویسد خدا تعالی برای او پنجاه
حسنه ومحو کند از او پنجاه سیئه وبلند
گرداند مرتبهٔ او را صد درجه
فصل در بیان ثواب قاری بدانکه
حضرت امام حسن عسکری در اول تفسیر
که منسوب است بآن حضرت فرموده اند که
بخواند قرآن او عمل کند بانچه در اوست
در روز قیامت پدر ومادر او را
حله پوشانند از نور که دنیا وما
فیها کمتر بود نسبته او را بپوشاند
وتاجی بر سر او نهند که روشنی آن

تاج مثل روشنی آفتاب وماه باشد فصل

در بیان احتیاج قاری بان واوست

چراست قلبی خاشع وبدنی فارغ ومکانی

خالی از حضرت صادق منقولست که هرکس

قرانرا بخواند وخضوع نکند ودقت ننماید

وپیدا نشود برای وی حزنی واند وهی

وترسی پس بدرستیکه سبک شمرده است

عظم شان خداوندرا وزیان کار شده است

زبان کار شدن هویدا خوش نباشد

که باد پیش نظر تو نظرافکنی بجای دیگر

پس هرگاه قاری قرانرا دلش بخشوع آید

بلکه برزد

میکند زدان او شیطان رجیم واز حضرت صادق

روایت شده است که حضرت رسول فرمودند

که نیست چیزی سخت تر بر شیطان رجیم

از تلاوت قران از مصحف و نظر کردن

در مصحف و گذاشتن مصحف در خانه

میکریزد و میماند شیطان از فصل در

بیان آداب قرائت قران بدانکه

آن بر دو قسمت ظاهری و باطنی اما

ظاهری آن طهارت و تعظیم آن و استعاذه

وخواندن این دعا را قبل از تلاوت

اَللّٰهُمَّ بِالْحَقِّ اَنْزَلْتَ الْقُرْاٰنَ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ

الی اخره و بعد از تلاوت قران این دعا
بخواند صدق الله العلی العظیم الی اخره
و تدبر در معنی ان نماید و درست
خواندن و در نزد آیه رحمت طلب
نمودن رحمت و نزد آیه عذاب پناه بردن
بخدا اما اداب باطن مثل تخلی از موانع
فهم و حضور قلب و متاثر شدن از مضامین
ان و ترقی خود یعنی خود را چیدن درجه
از طبقات شقاوت نفس بلند کردن و در
عرصه تخاطب حاضر بودن و از خود دیدن
بدون تعجب با آداب در طریق عشق که

که هست طرق العشق کلها آداب در هر
پرده رمز های تست بمی شنوهن من و آن
حجاب اما درجات ترقی بدانکه بدرستیکه
محققین گفته اند که درجات ترقی
سه است اول کسی که کلام الهی شنید بمرتبه
که گویا حقتعالی حاضر و سامع کلام اول
دویم کمال حیرت از تجلی انوار فیض
بنحویکه او را هیچ حاصل شود گویا
متکلم را می بیند چنانچه از حضرت
صادق مروی است والله لقد تجلی الله
لخلقه فی کلامه ولکن لا تبصرون از

حجابهء بردید اعمی بصیرت نبیند اینهام ونشان
وقرائت خود و بری شدن از حول وقوة
خود وعدم التفات بسوی نفس خود وحضور
عظمت کلام ومتکلم هر که شد از خود دل
در حرم یار نماید وآن که اینکار نداشت
در آن کار بماند واز حضرت صادق عم
منقولست که انّ القرآن نزل بالحزن فاقرؤه
بالحزن تا بجهد از دی غفلت المحزون
ساخته بسر حدّ هدایت برساند فصل
در لوازمات بدانکه لازم است
تدبّر و تفکر در معانی واعجاز قرآنی

مراد وادراك

وادراك مراتب جلال وجمال سبحانی
جناب امام المتقین فرمودند لا خیر فی قراءة
من لا یتدبّر فیها پس تدبّرات مقصود
اعظم ومطلوب اهمّ وبه تشرح الصدور
وتنوّر القلوب واز حضرت باقر عم منقولست
که فرمودند والله حفظوا حروفه واضاعوا
حدوده وانّما هو تدبّر آیاته والعمل
باحکامه قال الله تعالی کتاب انزلناه
الیك مبارك لیدّبّروا آیاته وقال تعالی
افلا یتدبّرون القرآن واز حضرت
علی ابن الحسین علیهما السلام منقولست

تکرار میفرمودند تا آنکه صبح میشد گفتم اوصاف
لبت تکرار خواهم کرد گفت لعل من قند است
ذکر او مکرر خوشتر است فصل بدانکه
جایز است آیه خواندن بدون ترتیب
و مکروهست قطع کلام بمکالمه و خنده
عبث در حین تلاوت و بعضی در حمامات
و طرق و شوارع تلاوت را مکروه دانسته‌اند
و همچنین در مواضع حاجت و در خانه
که اشیا میگردد پس کسیکه از روی
تنبه و آگاهی و تفکر و تدبر قرآن خواند
در گلستانها و فیض یزدانی بر روی

او عقل

عقل او مفتوح گردیده باشد در هر صفحه
از صفحات قرآنی که نظر کند گلستانی از
شقایق حقایق و چراغی از انوار لطایف
معارف هدایت برایش مهیا کرده اند
بوی جان میاید از باد صبا و محفلی مملو
از دوستان و برگزیدگان خدا برای
انس و الفت و تماشا دیده اند انواع
نغمهای روحانی و عقلانی برایش
حاضر ساخته‌اند میزبانش خدا و ندیمانش
و مصاحبانش انبیا و صدیقین در حین
بزمی اگر کسی از شادی نمیرد و جشن چرا

کرد فصل در آنکه باید قاری آداب تلاوت
کما هو حقه ملاحظه نماید و در وقت
خواندن آیه و فقرهای و قالت الیهود
عزیر ابن الله و قالت النصاری المسیح ابن الله
و قالت الیهود ید الله مغلولة و امثال ذلک
باید صوت را آهسته نماید و بلند نخواند
و چون حضرت امام رضا علیه السلام در
خراسان میان رختخواب میرفتند تلاوت
بتأنی میفرمودند چون بآیه میرسیدند
که در آن ذکر بهشت یا دوزخ بودی
میگریستندی و از خدا سؤال بهشت

و استعاذه

و استعانه از جهنم مینمودند و در سوره
قل یا ایها الکافرون بعد از کافرون
آهسته میگفتند یا ایها الکافرون
و چون از سوره فارغ میشدند سه
مرتبه ربی الله و دینی الاسلام میگفتند
و بعد از سوره والتین بلی و انا علی ذلک
من الشاهدین و بعد از سوره قیمة
سبحانک اللهم بلی و بعد از تمام سوره
فاتحه الحمد لله رب العالمین فصل
در بیان استعاذه است بدانکه استعاذه
بخدا از شر شیطان رجیم به پروردگار

رحمن و رحیم مرقا برا ضروره است
چه مادامیکه مزرع سینه بی کینه خودرا
از خاك و خاشاك دشمن دین پاك
و پاکیزه نسازد نمیتواند که تخم محبت دوست
بقرینه را در انجا بکارد و بآب موالات
اولیاء خود آبیاری کند از این
دشمن مشو غافل که ناگاه کمین بگشاید آید
بر سر راه بدامش افتی و بدنام کردی چه
بدنامی که دشمن کام کردی بلکه استغفار
باید کرد از هر چیزی که مشغول غیر خدا
میسازد مثل و غشوات نفس اماره

دیو بدن

و موید ان است حدیث شریف نبوی
که فرموده اند اعدی عدوك بین
جنبیك نفس اندرون دیو بیرون
زند بهمان مکران دو رهزن پرحیله
چون کم بیند دواعی نفس انسانی را شباهت
بشیطان که حضرات ائمه معصومین
علیهم السلام از شر آن پناه بخدا برده اند
وانهائیکه غیر معصومند از شر چنین نفس
استعاذه میجویند مولوی نفس را هفتصد
سراست و هر سری از فراز عرش تا تحت
الثری و ایضا در این معنی گفته اند

تا عنایت ز نفس کوته نیست یک
اعوذت اعوذ بالله نیست بلکه او پیش
صاحب عرفان نیست الا اعوذ بالشیطان
گاه گوئی اعوذ که لاحول لیک غلط بود
مکذب قول سوی خویشت دو اسبه میرند
بر زبانت اعوذ میخوانی وجمعی از علمای
اعلام استعاذه در وقت شروع بقرائت
سنت گفته اند وبعضی واجب دانسته اند
ودر جهر واخفات در غیر نماز تابع
قرائت است علی المشهور وبعضی بجهر قائل
شده اند بجهت اظهار شعار قرائت

واسکات سامع وبعضی بالعکس نظر بحفی قرائت
خوانند از اقوی استعاذه سنت است جز
نماز اخفات وجهرش را قرائت حلنا است
واین بین موافق عاصم است وبعضی در حال
قرائت استعاذه را از بسمله قطع کردن
را لازم دانسته اند تعظیما لشان الله تعالی
وصیغه آن بمذهب اصح اعوذ بالله
من الشیطان الرجیم وفاقا لبعض النصوص
فصل در بیان بسمله است بدانکه اول
چیزی که حسب الفرمان ملک سبحان قلم خجسته
رقم بر صفحه لوح محفوظ نگاشت بسم الله

الرحمن الرحیم بود وگفته اند که بسمله کلمه‌ایست
سالبة للذنوب دافعة للکروب ساترة
للعیوب مطهرة للغیوب مفاتیح در مفاتح الغیب
مفتوحه در شکاه لاریب بر زنده دلان
عالم روح ابواب فتوح از او است مفتوح
و بسمله جزء سوره است و ترک عمداً موجب
بطلان نماز است باتفاق علمای امامیه
رضوان الله علیهم اجمعین و جناب امیر المؤمنین
علیه السلام فرموده اند که هر کس بسمله را
ترک کند ترک کرده است صد و چهارده
آیه از قرآن را و واجب است بسمله گفتن که

در اول

در اول هر سوره الا در سوره توبه بسبب آنکه
این سوره در قتل و قتال با منافقان و عهد
شکنان است چنانچه روایت شده که دأب اهل
جاهلیت آن بوده که چون میخواستند که
عهدی را که میکردند بشکنند در اول عهد
نامه بسم الله نمینوشتند و این سوره بنا
ایشان در قتال شده است و قاری مخیر است
اگر ابتدا بعضی یا جزوی از قران بکند
در گفتن و نگفتن بسمله الا در اجزای
توبه که حکم آنها حکم سوره توبه است
جزو قران است بسم الله بل آیه از سوره

غیر توبه اندر حج الی مخرج کن نظر امّا

باسم اگر آیه بسم الله مصدر باشد مثل الله لا اله

الا هو وهو الاول والآخر بجمله کفتی آمن

واگر مصدر باسم شیطان باشد مثل الشیطان

یعدکم الفقر وانه عدو مضل مبین ترک

اولی است در شروع از جمله اگر نام

شیطان بر سر است بجمله با است ترک ان اسم

شیطان بهتر است فصل در بیان طریق

استخاره تسبیح که از مشایخ عظام اذن حاصل

شده است فرموده اند که حمد را یکمرتبه

بخوان وده مرتبه انا انزلنا یا سه بار اگر

تعجیل

یا سه بار واگر تعجیل داشته باشد یکبار و بعد

از آن یکمرتبه این دعا را بخوانند اللهم

انی استخیرک لعلمک بعاقبة الامور واستشیرک

لحسن ظنی بک فی المأمول والمحذور

اللهم ان کان هذا الامر الذی قد عزمت

علیه مما قد نیطت بالبرکة اعجازه وبوادیه

وحفت بالکرامة ایامه ولیالیه فخر لی

اللهم فیه خیرة ترد شموسه ذلولا

وتعقص ایامه سرورا پس سه مرتبه

بگوید اللهم اما امر فأتمر واما نهی

فانتهی اللهم خر لی فی جمیع اموری

فی تیسیر ملک و غانیته بعد ان تیسیر اکرد
با ما بعد جفت جفت بنماید اگر ملک باید
ملک است و اگر دو اید بد است قد تمت ۱۰۰

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی هدانا للایمان ورزقنا
مجاورة بیته وتلاوة القرآن والصلوة
علی نبیه الذی ارسله بالدلائل
والحجج وانزل علیه قرآنا عربیا غیر ذی
عوج محمد خیر خلقه وخاتم النبیین
وآله واولاده الطاهرین اما بعد
چنین گوید افقر العباد الی الغنی محمد ابن علی

ابن

ابن محمد الحسینی که این رساله ایست مختصر در بیان
تجوید قرآن وما یتعلق به ومرتب است بر مقدمه
و شش باب و خاتمه اما مقدمه مشتمل است
بر دو بحث اول در تفسیر الفاظ که محتاج
الیها است بدانکه حرف او را نیست که بر مخرج
تکیه کرده و مبدا اش از نفس است و مخرج
حرف موضعیست که از حرف از آن موضع
بیرون آید و طریق شناختن وی
آنست که حرف را ساکن گردانند و همزه
بر سر وی افزایند و تلفظ کنند پس
هر موضعی که آن حرف بر آن موضع قرار

کیرد از موضع مخرج آن حرف باشد وصفت
حرف عبارتست از عارضی که حرف بان
ممتاز شود از حرف دیگر اگرچه متحد
باشد در مخرج مثل الطباق والانفتاح وتجوید
در لغت خوب کردنست ودر اصطلاح ادا
کردن هر حرفرا از مخرج که مخصوص اوست
باصفاتی که مخصوصند بان حرف تا ممتاز
شوند حروف متقاربه که نزدیکند
باهم در مخرج مثل ت ث س وحروف
متجانسه که متحدند در مخرج ومتغایرند
در صفت مثل ت ط د بحث دویم

در بیان

در بیان آنکه واجبست خواندن قرآن
بتجوید بدانکه نزد ارباب بصیرت ظاهر و مبرهن
است که بعد از معرفة اصول دین واجب
ترین فریضها نماز است وان درست
نیست مگر بخواندن قران بر وجهی که
خالی باشد از لحن وان میسر نیست الا
بعد از شناختن حروف هجی ومخارج
وصفات آن وامتیاز کردن حروف را
از یکدیگر وبدانکه لحن بر دو قسمست
جلی وخفی اما لحن جلی انست
که در کلمه یا در اعراب آن تغیر واقع

شود و این همه کس را معلوم باشد خواه
قاری باشد یا غیر قاری و لحن خفی
آنستکه حرف از مخرج خود ادا نشود
و بخلل در صفات وی حاصل شود
و این معلوم نشود الا کسی را که قرآن
باشد قرآنرا از استاد ماهر و مدتی
مدید تعب کشیده و در ادای اشمام و اتقان
و تحقیق و تسهیل و ادغام و اخفای اختلاس
و اشباع کوشیده و مخارج و صفات
دانسته و محافظت حد و دان کرده
و بسیار کسان باشند که این معنی را

ملاحظه

ملاحظه ناکرده و قرآنرا از استاد حاذق
قرا نا گرفته از جهل یا تکبری که بآن مبتلا
باشند قرآن خوانند بالحان و پندارند
که طاعتی میکنند و حال آنکه بمعصیتی
گرفتار باشند و در حدیث است که
خوانندهٔ قرآن بالحان و شنونده از هر دو گناه
کار اند و قرآن ایشان را لعنت کند باب
اول مشتمل است بر سه فصل فصل
اول در مخارج حروف بدانکه حروف
تهجی که اصل کلام عرب است بیست و هشت
و بعضی بیست و نه گفته اند و الف را

داخل داشته اند و مجموع این حروف
از سه موضع بیرون آید اول حلق که
عبارت است از قصبه شش که از انا گویند
دوم دهن سیم لب و بن دندانها
و بعضی مخارج حروف را سه گفته اند
اما حلق را سه مخرج و حروف آن شش است
بقول اول که اصح است و هفت است
بقول دوم مخرج اول ابتدای حلق است
از جانب شش و آن مخرج همزه و هاست
بقول اول و الف نیز بقول دوم مخرج دوم
میانه حلق است و آن مخرج عین و حاست

بزبر تر



بترتیب نیز مخرج سیم آخر حلق است و آن
مخرج غین و خاست هم بترتیب نیز و این
شش حرف را حلقی خوانند و اما دهن
را ده مخرج است و حروف وی هجده است
و این دایر است بر چهار موضع از زبان بن
زبان و میان زبان و کنار زبان و زبان
با ملاصقه و کام و دندان بدانکه اکثر
آدمیان را دندانها سی و دو باشد
و بر چهار قسم است اول ثنایا که جمع ثنیه است
و آن چهار دندان پیش است دو
پایین و دو بالا دوم رباعیات که

جمع رباعیه است و آن نیز چهار است
دو از زیر و دو از بالا پهلوی ثنایا
از چهار جانب سیم انیاب که جمع ناب است
و آنرا دندان نیش خوانند و آن نیز چهار است
دو از زیر و دو از بالا از پهلوی رباعیات
چهارم اضراس که جمع ضرس است و این
بر سه قسم است اول ضواحک که جمع
ضاحک است و آن نیز چهار دندان است
دو از زیر و دو بالا از چهار پهلوی
انیاب دویم طواحن که جمع طاحن است یعنی
دندانهای آسیا و آن دوازده است از
هر طرف

هر طرف شش سه از زیر و سه از
بالا از چهار پهلوی ضواحک سیم نواجذ
که جمع ناجذ است و آن را دندان عقل
گویند و نزدیک سی سالگی بیرون آید
و بعضی مردمان را اصلا بیرون نیاید
و آن چهار دندانست از هر طرف
دو یکی از زیر و یکی بالا از چهار
پهلوی طواحن مخرج چهارم
بن زبانست با آنچه بالای اوست
از کام و اول ملازه بسوی حلق
و آن مخرج قاف است پنجم نیز بن زبانست اندکی

از مخرج قاف زیرتر با آنچه بالای اوست
از کام و آخر ملازه بسوی دهن و آن
مخرج کاف است و این دو حرف را لهوی
گویند زیرا که از لهات خیزند و آن گوشت
پاره ایست آویزان محاذی حلق
که بپارسی ملازه گویند مخرج ششم
میان زبانست با آنچه بالای اوست
از کام و آن مخرج جیم و شین و یاست
بشرطی که حرف مد نباشد بترتیب از
آنجانب حلق و بعضی شین را مقدم
داشته اند و این سه حرف را شجری خوانند

دهن

و شجر شکاف دهن را گویند که عبارت
از میان دهن است مخرج هفتم کناره
بن زبانست از هر طرف که باشد با آنچه
پهلوی وی است از دندانهای اسیاوان
مخرج ضاد است و آن را ضرسی و حافی
خوانند زیرا که حافه کناره زبانست
مخرج هشتم کناره زبانست از آخر مخرج
ضاد تا سر زبان با کام چندانکه برابر
ضاحک و ناب و ثنیه و رباعیه است
از هر دو جانب و آن مخرج لام است
مخرج نهم نیز کناره زبانست اندکی فروتر

از مخرج لام با آنکه نزدیک و پست از
کام بالاتر از ثنایا و آن مخرج نون است
مخرج دهم بعضی از سر زبانست با اندکی
از بالای زبان و از کام اندکی که در
برابر ثنایا بالا افتد و آن مخرج راست
و بعضی گفته اند که این هر سه حرف از
یک مخرج است و این هر سه حرف را لثوی
و ذلقی خوانند زیرا که لثه گوشت بن
دندانست و ذلق کناره هر چیز است مخرج
یازدهم سر زبانست با بیخهای ثنایای
بالا چنانکه سر زبان اندکی بکام نزدیک

بود

شود و آن مخرج دال و تا و طا بود چنانکه
تا اندکی بالاتر از مخرج دال بود و مخرج
طا اندکی بالاتر از مخرج تا بقول بعضی
و این حروف را نطعی نامند و نطع سقف
دهن و شکنهای کام بالا است مخرج
دوازدهم سر زبانست و میان ثنایای
زبرین است چنانکه اندکی کشاده میان زبان
و دندان نماید و آن مخرج زا و سین و صاد
و این حروف را اسلی خوانند و اسله باریکی
سر زبانست و مخرج سیزدهم تیزی سر زبانست
با تیزی سر ثنایای بالا و آن مخرج ثا و ذال و ظا است

واین حروف را ذلقی و ذولقی خوانند زیرا
که ذلق و ذولق تیزی سر زبانست
مخرج چهاردهم اندرون لب زیرین است
با سرهای بالا وان مخرج فا است مخرج
پانزدهم میان دو لب است چنانکه برهم
نشیند وان مخرج باء و میم است اما باء
از تری لب خیزد یعنی از کنارها که
لب از اندرون لب و میم از بیخ
پس اگر لب تر نشود باء را نتوان درست
گفت بلکه با که بلفظ پارسی است گفته
شود و اگر لبها برهم ننشیند مخرج را است

[illegible]

که حرف مد نباشد واین چهار حرف از
حاصل شود وازین جهت ایشان را شفوی
گویند مخرج شانزدهم خیشوم است یعنی سوراخ
بینی که غنه از آن بیرون می‌آید وان
مخرج میم است که ساکن و نون ساکن بود
که از حروف فرو غند و تنوین همان
نون ساکن است الا آنکه اورا در کتاب
صورتی نیست و در وقف ساقط است
و نباشد الا در اخر کلمه واین حروف را
غنوی گویند زیرا که غنه او از
که از خیشوم بیرون اید واین معنی

ظاهر کردن در کفتن حروف مذکوره
در حالت اخفا یا ادغام مخرج هفدهم
جوف است که الف و واو ساکن ماقبل
مضموم و یاء ساکن ماقبل مکسور از آن
بیرون می آید و از این جهت ایشان را جوفیه
گویند و حروف مد و لین و هوائیه نیز
باشند زیرا که آواز بایشان کشیده
میشود بی مشقتی ولیکن الف و یاء مد کوی
از هوای دهن بیرون آیند و از هوای
لب ارتفاع صوت در الف بیشتر باشد
پس معلوم شد که مخارج حروف هفده است

بعض [illegible]

و بعضی شانزده گفته اند و مخرج هفدهم را
اعتبار نکرده اند فصل دوم در صفات
حروف و مشتمل است بر سه بحث بحث
اول در صفات لازمه مشهوره حروف را
و آن نوزده است اگرچه صاحب شاطبی شانزده
گفته بنا بر آنکه حروف مد و لین را یکی
اعتبار کرده است و آن این است جهر
و همس شدت و رخاوه میان شدت و رخاوه
اطباق و انفتاح استعلا و استفال مد
لین اعتدال صفیر تفشی انحراف تکریر
استطاله قلقله غنه اما جهر بر دو شعبه

آوان بود و حروف او هیجده است بقول
اول و نوزده است بقول دویم و مجموع آنها
ظل قو ربض اذ غلجند مطیع واین
حروف را مجهوره گویند زیراکه در تلفظ
ایشان آواز برداشته میشود بحدیکه
نفس بسته میشود و همس آواز نرمی بود و حروف
وی ده بود مجتمع در این قول حثت
کسفه شخص واین حروف را مهموسه گویند جهت
آنکه در ادای ایشان آواز نرمی بود
ملایم و بستگی پیدا نمیشود و همس و جهر
ضد یکدیگرند و شدت عبارتست از

قوة آواز و امتناع آن در جریان و
حروف وی هشت است مجتمع در
این قول اجدت کقطب واین حروف را
شدید و مشدد گویند زیراکه در
مخرج خود سخت شوند چنانکه در گفتن
آن غایت قوة آواز کشیده نمیشود تا آنکه
اگر ساکن باشند در مخرج مشدد
میشوند مثل اجّ و وقفا سنیت
و جریان آواز در حروف و باسانی
شود و حروف وی شانزده است
بقول دویم مجتمع در این قول در این

حرف وای اختلاف حس مخصوص هر و ظ غض
شدو این حروف را رخوه و رخاوه گویند
زیرا که در تلفظ ایشان آواز بسستی بیرون
آید و توان کشید و نفس تنگی نکند و میان
شده و رخاوه نه چنان قوی که شدید
شود نه اینچنین که رخوه گویند و این
پنج حرفست مجتمع در این قول لن عمر والطباق
پوشیدنست و حروف وی چهار است
مجتمع در این قول صض طظ و این حروف را
مطبقه و منطبقه نیز نامند از جهت آنکه
در تلفظ با ایشان زبان چون طبقی شود که
کام

کام بالا که برابر اوست می پوشد و اما
انفتاح گشاده شدنست ضد اطباق و حروف
وی غیر حروف اطباقست و این حروف
بیست و چهار است بقول اول و این حروف را
منفتحه گویند زیرا که در تلفظ با ایشان
زبان از کام گشاده میشود و کام بالا را نمی
پوشاند و استعلا طلب بلندی کردنست
و حروف وی هفت است مجتمع در این
قول قظ خص ضغط و این حروف را مستعلیه
گویند از جهت آنکه در تلفظ با ایشان
زبان میل بر بالا میکند و استفال

میل بپایین کردنست ضد استعلا و حروف
وی غیر حروف استعلاست و این بیست و یک
حرفست بقول اول و این حروف را مستفله
گویند از جهت آنکه در تلفظ با ایشان زبان
میل به پایین میکند و مد کشیدنست و حروف
وی سه است واو ساکن ماقبل مضموم و یای
ساکن ماقبل مکسور و الف مطلقا و ایشانرا
حروف مد گویند زیرا که در تلفظ با ایشان
کشیدن صوت لازم بود و لین نرمیست
و حروف وی دو است واو و یا که ساکن
باشند و ماقبل مفتوح و این هر دو حرف را

دو حرف

حروف لین گویند از جهت آنکه در
تلفظ با ایشان آواز بنرمی حاصل شود
و اعتلال تغییر دادنست و تصرف کردن
تا آنکه بدرجه صحت برسد و حروف
وی مجتمع اند در ترکیب وای و این
حروف را حروف علت گویند زیرا
که در ایشان تصرف بسیار باید کرد
تا بدرجه مقصود برسند مثل حذف
و قلب و تسهیل چنانکه بیمار را علاج
گوناگون باید کرد تا صحت یابد و صفیر
هست کردنست یعنی موجود است و آن

عبارت از صوتی بود که از میان دندان
شنوده میشود و این سه حرفست زای سین
صاد و ایشان را حروف صفیر از جهت آن
گویند که از تلفظ بایشان آوازی بیرون
میاید از میان دندان و سر زبان و تفشی
ازهم پاشیدن و پهن شدن است و حرف
وی شین است و بس و بعضی برآنند که
حروف تفشی خوانند از جهت آنکه
در مخرج پر کنند و پهن میشود تا غایتی
که بمخرج طا میرسد از جهت آنکه در تلفظ
بان در میان کام و زبان بادی پر کنند
میشود

میشود و انحراف میل کردنست و رای و لام
حروف اوست و ایشان را منحرف گویند از
جهت آنکه در تلفظ بایشان زبان بجانب
درون کام میل میکند یا آنکه از مخرج خود
میل بکناره زبان میکند و بصریان برآنند
که لام منحرف و بس و تکریر دو باره
گفتن است و حرف وی راست و بس
و اورا باین خوانند از بهر آنکه در تلفظ
دوباره گفته میشود در حال سکون و در
تلفظ بر آغشته شده زبان میلرزد پس
احتیاط باید کرد که دوباره گفته نشود

واستطالت طلب درازی کردن وکشیدن است
وحرف وی ضاداست وبس موصوفست باین
صفت زیراکه بزودی درهم کشیده نشود
وتلفظ بآن نتوان کرد الا بعد از منتهی شدن
ودیگر آنکه در مخرج دراز میشود تا غایتی
که بمخرج لام میرسد باآنکه در گفتن دراز
داده وقلقله جنبانیدن است وحروف
وی پنج است مجتمع در این ترکیب قطب
جد وایشانرا حروف قلقله خوانند از
جهت آنکه در حال سکون در مخرج مجتمع شده
والا ظاهر نگردد وغنه آوازیست که از
خیشوم

خیشوم بیرون آید ومیم ونون ساکن را حروف
غنه نامند چنانچه معلوم شد ببحث دوم
در صفات لازم غیر مشهوره مثل ضغط که فشردن است
وحروف قلقله را مضغوطه خوانند زیرا که در
حالت وقف بر ایشان فشردن لازم بود چنانکه
آوازی حاصل شود وفر حروف منفتحه را
ساکنه گویند وزلق کناره چیزاست وحروف
وی شش است ر ن ل ب ف م وایشانرا
مزلقه گویند که سه حرف اول از کناره
زبانست وسه حرف آخر از کناره لبها چنانکه
معلوم شد وضد مزلقه را مصمته گویند

یعنی ابتدا بی حرکت عضوی بحث سیم در صفات
عارضی مثل حرکات یعنی فتحه و ضمه و کسره و اشباع
و وقف و روم و اشمام و اسکان و تفخیم و ترقیق
و اختلاس و امالة و مد و قصر و تسطیح و تحقیق
و تسهیل و ابدال و حذف و ادغام و اظهار
و اخفا و قلب فصل سیم در آنکه هر حرف
از حروف هجا چند صفت دارد از صفات
لازمه مذکوره بدانکه همزه را هشت صفت است
جهر شدت انفتاح استفال اصلات صمت
سکون بی را هفت صفت است جهر شدت
انفتاح استفال قلقله ضغط نکث تا را
شش صفت

شش صفت است همس شدت انفتاح استفال
سکون صمت ثا را هفت صفت است همس رخاوه
انفتاح استفال صمت سکون نفث جیم را
نیز هفت صفت است جهر شدت انفتاح
استفال قلقله ضغط صمت حا را نیز
هفت صفت است همس رخاوه انفتاح استفا
سکون صمت بحذ خا را هفت صفت است
همس رخاوه انفتاح استعلا سکون صمت
حرز دال را نیز هفت صفت است جهر شدت
انفتاح استفال قلقله ضغط صمت
ذال را شش صفت است جهر رخاوه انفتاح

استفال سکون صمت ذ را هشت صفت است
جهر بين الشدة والرخاوة وانفتاح استفال
انحراف تکرير ذلق سکون ذ را هفت صفت است
جهر رخاوه انفتاح استفال صفير صمت
سکون س را هفت صفت است همس رخاوه انفتاح
استفال صفير سکون صمت ش را هفت صفت است
همس رخاوه انفتاح استفال تفشی سکون
صمت ص را هفت صفت است همس رخاوه
اطباق استعلاء صفير سکون صمت
ض را هفت صفت است جهر رخاوه اطباق
رخاوه استعلاء استطالت سکون صمت
ط را

ط را هفت صفت است جهر اطباق شدت
استعلاء قلقله ضغط صمت ظ را شش
صفت است جهر رخاوه اطباق استعلاء
سکون صمت ع را شش صفت است جهر
بين الشدة والرخاوة انفتاح استفال سکون
صمت غ را شش صفت است جهر رخاوه
انفتاح استعلاء سکون صمت ف را
هفت صفت است همس رخاوه انفتاح
استفال تفخيم سکون ذلق ق را هفت
صفت است جهر شدت انفتاح استعلاء
قلقله صمت ضغط کاف را هشت صفت است

همس شدت انفتاح استفال سکون صمت
لرا هفت صفت است جهر بین الشدة والرخاوة
انفتاح استفال انحراف سکون ذلق م را
هفت صفت است جهر بین الشدة والرخاوة
انفتاح استفال غنة سکون ذلق ن را
هفت صفت است بعینه و را ده صفت است
جهر بین الشدة والرخاوة انفتاح استفال
مد لین اعتلال سکون صمت خفا ها را
هفت صفت است همس رخاوة انفتاح استفال
سکون صمت خفا یا را ده صفت است
جهر رخاوة انفتاح استفال صمت
خفا

خفا مد لین اعتلال ساکن یا بود
در بیان مد و قصر بدانکه مد در لغت کشیدن است
وقصر ضد ان ودر اصطلاح کشیدن حروف مد
ولین است زیاده تر ان کشیدن که طبیعی است
بنا بر سببی واین را مد فرعی وغیر طبیعی خوانند
وقصر ترك ان زیادتیست که عبارت از مد
طبیعی وذاتی است وان بقدر یك الف باشد
واین باب مشتمل است بر دو فصل فصل اول
در بیان مدی که در حرف مد واقع است
بدانکه حروف مد سه است الف وواو
ساکن ما قبل مضموم ویای ساکن ما قبل مکسور

چنانکه گذشت و سبب مدّ همزه است یا سکون که بعد
از حرف مدّ واقع شود و هر یک بر دو قسم است زیرا
که حرف مدّ و همزه یا در یک کلمه‌اند یا آنکه حرف مدّ
در آخر کلمهٔ اولست و همزه در اول کلمه دوم و نیز
سکون یا لازمیست یعنی ثابت در حالت وقف
و وصل یا عارضیست که بسبب وقف یا ادغام عارض
می شده است اما قسم اول که همزه و مدّ در
یک کلمه باشد دو نوع است زیرا که همزه قبل از
حرف مدّ واقع شده است یا بعد از نوع اول را
همه کس بقصر خوانند مگر ازرق از ورش که
بمدّ خواند علی مثال آمَنَ و ایمان و اوتوا

دوم را

دوم را همه کس بمدّ خوانند اما بتفاوت و آنرا
مدّ متصل و مدّ واجب نامند مثل جآء و جیٓء
و سوٓء اما قسم دوم که حرف مدّ در آخر
کلمهٔ اول باشد و همزه در اول کلمهٔ دوم مثل
بما اُنزِلَ و قالوا آمنا و فی انفسهم و این قسم
مدّ منفصل و جایز خوانند بعضی قرّاء بمدّ
خوانند و بعضی بقصر اما سکون که سبب مدّ
سکون لازمی است مدغم یا غیر مدغم مثل
صآخّة و تحآجّونّی و قٓ و القرآن و همچنین
حرفی که در اوایل سور واقع شده و در تلفظ
بسه حرف ادا میشود و ما قبل حرف آخر حرف مدّ

باشد و این قسم را مدّ لازم خوانند و جمیع بمدّ
خوانند بی تفاوت و امّا نزد بعضی در سکون
مدغم زیادتر باید کشیدن امّا قسم چهارم
که سبب مدّ سکون است بسبب وقف یا ادغام عارض
مثل الالباب و یؤمنون و نستعین و قال لهم
و یقول ربّنا و فیه هدًی بقراءت بعضی مثل
سوّیهن و این قسم را مدّ عارض نامند و در
این وجه سه قسم است جایز است طول و توسط
و قصر پس اگر حرف ساکن در اوّل مفتوح
بوده باشد مثل یؤمنون در این سه وجه
بیش جایز نباشد و اگر مکسور بوده باشد

مثل یوم

مثل یوم الدین چهار وجه جایز باشد سوم
مذکور و چهارم روم با قصر و در روم
جایز نباشد الا قصر زیرا که وقف بروم
در حکم وصلست واگر حرف ساکن در
اول مضموم باشد مثل نستعین درین هفت
وجه جایز است سه وجه سکون و یک وجه
روم و سه وجه اشمام در حکم سکونست
چنانکه در حکم اعرابست فصل دوم
در بیان مد که در حرف لین میباشد
وآن واو ساکن است یا یای ساکن که ما قبل
ایشان مفتوح بوده باشد و سبب همزه است

با سکون چنانکه معلوم شد و همزه یا در
میان کلمه است یا در آخر کلمه پس اگر همزه در میان
کلمه باشد مثل سُوٓءَ و کَهَیْئَةِ و اسْتَیْاَسَ
وَلَا تَیْاَسُوا همه را بقصر خوانند مگر
ازرق از ورش که بمدّ طول و توسّط
خواند الا در سَوْاٰتِ که قصر نیز خوانند و امّا
در مَوْئِلًا در الکهف و المَوْءُدَة در تکویر
نخوانند الا بقصر مثل دیگران و اگر همزه در
آخر کلمه باشد مثل سُوءٍ و شَیْءٍ از ازرق از
ورش دو وجه باشد طول و توسّط وقفا
و وصلا و غیر ازرق سه وجه است طول توسّط
دهر

و قصر در حالت وقف بسکون یا باشمام امّا در
حالت وصل یا وقف بروم جایز نباشد الّا
قصر و اگر سبب مدّ سکون باشد عارضی یعنی
سکون وقفی مثل خوف و بیت همه کس را سه
وجه جایز باشد طول و توسّط و قصر و اگر
سبب مدّ سکون لازمی باشد مدغم مثل هاتین
در قصص و اللذَیْنَ در فصلت بقراءت
ابن کثیر یا غیر مدغم مثل عین در کهیعص
و حمعسق دو وجه جایز باشد طول و توسّط
نزد جمیع قراء و قصر نیز جایز باشد در
نزد بعضی باب سیم در بیان ادغام و اخفاء

واظهار حروف ومشتمل است بر یک اصل و سه
فصل اصل در بیان ایشان بدانکه ادغام در
لغة فرو بردنست ودر اصطلاح حرف اول را
از جنس حرف دوم ساختن اگر نباشد
وساکن گردانیدن اگر نبوده باشد پس تلفظ
کردن باین دو حرف بر وجهی که یکنوبت
گفته شود مشدد وغرض از ادغام تخفیف است
زیراکه زبان چون نطق دو حرف نماید
باز مراجعت بهمان محل باید کردن در
مثلین ومتجانسین باز یک بار محل
در متقاربین تا نوبت دیگر نطق نماید
یعنی

یعنی یک کس که یک سخن را یکنوبت بگوید باز
اعاده کند واین ثقیل مینماید پس از این جهة
ادغام میکنند تا زبان پیش از یکنوبت مرتفع
نشود از جهة نطق دو حرف واظهار ضد ادغام است
واخفا میان ادغام واظهار است یعنی نه ظاهر
نه مدغم بلکه از جنس آن دیگر شود ومشدد
گردد فصل اوّل در بیان اظهار وادغام
حروف متجانسین بدانکه چون دو حرف
متماثل یعنی متحد در مخرج ومتغایر در
صفات یا متجانس یعنی متحد در مخرج ودر
تغایر در صفات متصل شوند با هم خواه

در یک کلمه وخواه در دو کلمه وحرف
اول ساکن باشد وحرف مد نباشد ادغام
حرف اول در حرف دوم واجب باشد نزد جمیع
قرّاء مثل یُوَجِّهْهُ وَاللَّیْلِ وَحَصَدْتُمْ وَمَالَمْ تَسْتَطِعْ
عَلَیْهِ وَقَدْ دَخَلُوا وَقَدْ تَبَیَّنَ وَفَلَمَّا اَثْقَلَتْ دَعَوَا
رَبَّهُمَا وَاِذْ ظَلَمْتُمْ اما در مثل اَحَطْتُ وَفَرَّطْتُ
وَبَسَطْتَ ادغام تام نباشد بلکه اطباق حرف
که از صفات طا اند باید گذاشت بحال خود
یعنی زبانرا بکام بالا منطبق باید گردانید
پس تا را تلفظ باید کردن واما در حرف مد مثل
قَالُوا وَاَقْبَلُوا وَفِی یُوسُفَ ادغام مطلقا جایز
نباشد

نباشد زیرا که مد بمنزلهٔ حرکت است واما اگر حرف
در متماثلین ومتجانسین متحرک باشد مثل یُدْرِکْکُمْ
وَرَزَقَهُمْ وَقَالَ لَهُمْ وَقَالَ رَبُّکُمْ غیر سوسی از ابی عمرو
ویعقوب بخلاف عنه بادغام خوانند وباقی قرّاء
باظهار لاجرم در ادای ان ملاحظه تمام باید
کرد تا از یکدیگر ممتاز شوند بتخصیص در حروف حلق
وشفه وحروف علت مثل لا اَبْرَحُ حَتّٰی وَمَنْ
یَبْتَغِ غَیْرَ وَوَقَعَ عَلَیْهِمْ وَیُخْرِجَ عَنِ النَّاسِ نَعْلَمُ
مَا یُسِرُّونَ وَاَعْلَمُ بِمَنْ فِیهَا وَقَذَفَ فِی قُلُوبِهِمْ
وَهُوَ وَجُنُودَهُ وَمِنْ خِزْیِ یَوْمَئِذٍ فصل دوم
در بیان احکام نون ساکن وتنوین بدانکه

نون ساکن در وصل و وقف و در لفظ و خط
ثابت است و در میان کلمه و آخر کلمه نیز می‌باشد
و تنوین در وقف و خط ساقط است و در لفظ و
وصل ثابت و در غیر آخر کلمه یافت نشود چنانکه معلوم شد
و ایشان را نزد حروف تهجی چهار حکم است اظهار و ادغام
و اخفا و قلب اما اظهار وقتی است که بعد از
ایشان یکی از شش حرف حلق یعنی همزه ها
عین حا غین خا واقع شود خواه در یک
کلمه باشد و دو کلمه و از برای هر یک حرف
سه مثال نموده می‌شود. مثال همزه ینئون
مَنْ آمَنَ عَذابٌ اَلیمٌ مثال ها ینهون ان

هدو قومٍ هادٍ مثال عین اَنْعَمْتَ مِنْ
عَمَلٍ حَکیمٌ عَلیمٌ مثال حا وانْحَرْ مِنْ حَکیمٍ حَمیدٍ
مثال غین فَسَیُنْغِضُونَ وَاِنْ یَکُنْ غَنِیّاً اَجْرٌ
غَیْرُ مَمْنُونٍ مثال خا المُنْخَنِقَةُ مَنْ خَسَفْنا
مغم خالدُ بن مکر ابو جعفر که در غین و خا
اخفا میکند الا در اِنْ یَکُنْ غَنِیّاً در سوره
نسا فَسَیُنْغِضُونَ در بنی اسرائیل والمُنْخَنِقَةُ
در مائده که نیز در این کلمات اظهار میکند
اما ادغام وقتی است که ایشان در آخر کلمه
باشند و بعد از ایشان یکی از حروف یرملون
واقع شود اما در را و لام ادغام بلا غنه است

و در باقی مع الغنه مکر خلف از حمزه که در واو
و یا بی غنه میکنند و بعضی نقل کرده اند
از ابی جعفر در راء و لام نیز دو وجه ادغام
بلا غنه و مع الغنه و اظهار و از برای هر یک
از حروف سته در مثال نموده می شود یا و من یقل
یومئذ یصدر عن راء من ربکم غفورا رحیما
م من مال الله مثلا ما بعوضة ل من لدنه
هدی للمتقین ق من واق و رعد و برق
ن من ناصرین حطة نغفر لکم بدانکه اگر
نون و واو با نون و یا در کلمه واحده واقع
شوند مثل صنوان و قنوان و الدنیا و بنیا

البته

البته اظهار باید کرد تا مشتبه بمضاعف
نشود مثل صنوان و بنیان اما قلب یعنی بدل
کردن حرفی بحرف دیگر و آن وقتیست که بعد
ایشان با واقع شود در یک کلمه یا دو کلمه
که قلب بمیم باید کردن پس اخفاء مع الغنه
مثل انبئهم و من باس الله و صم بکم و اما
اخفاء وقتی است که یکی از پانزده حرف
باقی بعد از ایشان واقع شود و اخفا نیز
الا مع الغنه و از برای هر یک مثال
نموده می شود ت انتم من تاب جنات تجری
ث علی الحنث العظیم من ثمرة صبا

ثُمَّ ج يُنَجِّي مَنْ جَاءَ غُثَاءً أَحْوَىٰ د أَنْدَادًا
مِنْ دَافِقٍ كَأْسًا دِهَاقًا ف وَأَنْذِرْهُمْ مِنْ
ذَٰلِكَ حَكِيمٌ ذَٰلِكَ ذ مُنْزَلًا مَنْ ذَكَّاهَا
مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ س مِنْسَأَتَهُ مِنْ سَبَإٍ
خَالِصًا سَائِغًا ش أَنْشَأْنَا مِنْ شَجَرٍ قَضْبًا
سَكُو ص يَنْصُرُ مِنْ صَلْصَالٍ رِيحًا صَرْصَرًا
ض مَنْضُودٍ مَنْ ضَلَّ مُسْفِرَةٌ ضَاحِكَةٌ
ط الْمُقَنْطَرَةِ مِنْ طِينٍ صَعِيدًا طَيِّبًا ظ انْ
ظُرْنَا ظِلًّا ظَلِيلًا ف انْفُسَهُمْ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ
مِنْهَا ق يَنْقَلِبُ مِنْ قَرَارٍ سَمِيعٌ قَرِيبٌ
ك مِنْكُمْ مِنْ كِتَابٍ كَرِيمٍ فصل سیوم

در بیان احکام

در بیان احکام بدانکه میم ساکن را نزد حروف
تهجی سه حکمست اول ادغام با غنه نزد
میم خواه در یک کلمه باشد در دو کلمه مثل ادغام
نون ساکن در میم مگر آنکه غنه میم بیشتر
میباشد و در جمیع میمات مشدده این حکم ثابت
مانند ثمّ ودمّ وصمّ واما چنانکه در میمات
معلق شد در ادغام مثلین دوم اخفا
با غنه نزد با مثل وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللّٰهِ وَأَنَّ
رَبَّهُمْ بِهِمْ والمهاد نیز جائز است اما اخفا
وجه اولست نزد ابی عمرو دانی و صاحب
شاطبی سیوم اظهار نزد باقی حروف و

در یک کلمه یا دو کلمه مثل الحمد لله انعمت وهم
عذاب معکم انما بتخصیص نزد فاء و واو که
الفهاد بیشتر باشد باید کردن چون یمدهم
فی طغیانهم وعلیهم ولا الضالین اما ملاحظه
تمام باید کردن تا محرک نشود باب چهارم
در تفخیم و ترقیق حروف واین مشتمل است
بر یک اصل و سه فصل اصل در تعریف
ایشان بدانکه ترقیق عبارتست از ضعیف
کردانیدن حرف و تفخیم فربه کردانیدن حرف
یعنی آنکه دروی زبان بطرف کام بالا کشد
دهند در تلفظ بر راء یا لام چنانکه او از سبب
غلیظ

غلیظ شود لاجرم بنا بر این گفته اند که تفخیم
و تغلیظ هر دو یک معنی اند مگر آنکه تفخیم را
بیشتر در راء استعمال کنند و تغلیظ را در لام
واصل در راء تفخیم است و ترقیقش یا بسبب کسرات
یا یاء ساکن بدلیل آنکه چون کسره زائل شود
بسبب وقف بسکون ترقیق نیز زائل شود مثل اصحاب النار
که در وقف بسکون تفخیم باید کردن واصل در لام
ترقیق است و تفخیم بنا بر آنست که در والله ما قبل مفتوح
یا مضموم واقع شود که نزد جمیع قراء یا آنکه لام مفتوح
بعد از ضاد یا طا یا ظاء ساکنه یا مفتوحه واقع شود
که آن قرائت ورش تفخیم آن لام کنند چنانکه مذکور خواهد شد

فصل در بیان تفخیم و ترقیق است بدانکه هر گاه که
رای متحرک یا ساکن و حرکتش یا مفتوح یا مضموم یا
مکسور است و ساکن ما قبل آن یا مفتوح است یا مضموم یا مکسور
یا ساکن پس اگر رای مکسوره باشد یا ساکن ما قبل
مکسور بکسره لازمی یا ساکن که ما قبل آن یای
ساکن باشد در این سه حالت ترقیق باید کردن
مثل کَرِیم و فِرْعَوْن و خَبِیر در حالت وقف
بسکون مگر آنکه رای ساکن ما قبل مکسور که بعد
از او حرف استعلا واقع شده باشد مثل
قرطاس و مرصاد و فرق که تفخیم باید کردن
جهت حرف استعلا و در فرق نیز ترقیق جایز است
جهت

جهت آنکه در میان دو کسره واقع است و اگر رای
ساکن ما قبل مکسور کسره عارضی باشد تفخیم
باید کرد مثل ارْجِعُوا و رَبِّ ارْجِعُونِ و اگر
رای مفتوح یا مضموم یا ساکن ما قبل مفتوح یا
مضموم مثل رَبَّنا و ذَنْب و یَرْحَمُ و یَرْجِعُون تفخیم
باید کردن از برای جمیع قرا مگر از برای
ازرق از ورش که ترقیق باید کردن وقتی که
ما قبل آن مکسور باشد بکسره لازمی و بعد
از رای حرف استعلا نباشد و در لفظ
اعجمی نباشد مثل آخره و بره احمد از آنکه
در میان کسره و رای حرف ساکن باشد یا نباشد

مگر آنکه حرف ساکن استعلاء باشد غیر خا
مثل قِطراً و فِطرَتَ اللّهِ و مِصراً که درین صورت
او نیز تفخیم کنند اما اگر کسره لازم نباشد مثل
بِرَسُولِهِم و لِرَبِّكَ یا آنکه راء قبل از حرف استعلاء
مثل فِرقٍ و الاِشراقِ و الصِّراطِ و اِعراضِهِم
یا آنکه راء مکرر باشد مثل ضِراراً و فِراراً
و مِدراراً و اِسراراً یا آنکه در لفظ اعجمی باشد
مثل اِبراهیم و اسرائیل و آدم علی الاصح
از رق تفخیم کنند و نیز از رق اندرش ترقیق
کنند در راء مذکور در دو شی که ما قبل
یاء ساکن باشد مثل الخیرات و قدیر و بصیر
مگر انکه

مگر آنکه لفظ حیران در سوره انعام که دران
تفخیم و ترقیق هر دو جایز باشد و در لفظ عشیرتکم
در سوره توبه که دران نیز هر دو وجه جایز
باشد بقول شیخ جزری بدانکه راویان
ازرق در راء منون مفتوح که ما قبل ان
مکسور باشد با یاء ساکن بهر دو نحو که باشد
مثل شاکراً و مصراً و مهاجراً و نفیراً و نهراً و خبیراً
و تقادیراً و زمهریراً و مستطیراً در تفخیم
و ترقیق اختلاف کرده اند بعضی مطلقا ترقیق کرده اند
مثل ابی الحسن غلبنی و بعضی مطلقا تفخیم کرده اند
مثل ابی طاهر بن غلبنی اما جمهور مثل الجعبری و دانی

وصاحب شاطبی تخصیص کرده اند تفخیم را بانکه فاصله
باشد میانهٔ را و کسره بحرف صحیح ساکن واین
شش کلمات است ذکرا وسترا ووزرا وحجرا وامرا
وصهرا بدانکه چون وقف کنند بسکون یا باشمام
بر رای کسره لعض کلمه باشد اگر ما قبل ان مکسور باشد
مثل الشاعر و بعض یا ساکن که بعد ان مکسور باشد
مثل السحر ویکی یا یاء ساکن باشد مثل خبیر وقدیر
یا الف ماله مثل النار والابرار ترقیق باید
کردن اگرچه در وصل مضموم یا مفتوح بود
باشد واگر ما قبل ان یکی ازانها که ذکر کرده
شد نباشد تفخیم باید کردن اگرچه در وصل

مکسور بود باشد و وقف بروم حکم وصل دارد
نظر کنند هرجا که در وصل ترقیق میکرده اند در
حالت روم نیز ترقیق کنند فصل دوم در بیان ترقیق
وتغلیظ لامها است بدانکه اصل ترقیق لام است وتغلیظ بنا بر
سببی است مثل مجاورت حرف استعلا ولکن بباید دانستن
که مصریان تغلیظ لام نکرده اند از ورش وقتی
که ما قبل لام یا ما بعد ان یا هر دو جانبش
حرف استعلا باشد مثل ولیتلطف وصلوة
وخلطوا اما جمهور مثل ابو عمرو و دانی
وصاحب شاطبی مثلند باغر هشدند وما قبل
ان صاد یا طاء یا ظاء مفتوحه یا ساکنه باشد

مثل صاد مفتوحه الصلوة وصلوة وتقبلوا
و ساکنه تصلی و یصلیها و اصلوها مثال
طاء مفتوحه الطلاق و انطلق و بطل و ساکنه
مطلع الفجر مثال ظاء مفتوحه ظلموا و ظلمناهم
و ظل و ساکنه من اظلم و اذا اظلم و لا یظلمون
ولکن در مثل یوصل و بطل و ظل که لام
در طرف است در وقف دو وجه جایز است
اما تغلیظ اولی است و در صلصال تغلیظ
روایت کرده اند ولیکن ترقیق اصح است
چنانکه در شاطبیه مذکور است و هم
چنین اگر در مثال لام مفتوحه حرف
[illegible]

صاد طاء ظاء مثل کونه الف واقع شود ترقیق
و تغلیظ هر دو جایز باشد در حالتین ولیکن
تغلیظ اشهر است مثل فصالا در بقره و ان
یصالحا در نساء و افطال در طه و طال
در انبیا فظالت در حدید و همچنین
و لا صلی در قیمه و فصلی در سبح
اسم و انا صلی در علق لاغیر که
در آخر آیه اند در حالتین و در مصلی
در بقره در حالت وقف و در یصلیها
در سبحان الذی و در و اللیل و یصلی
در انشقاق و یصلی در غاشیه سیصلی

در لهب تعالی توجیه این داشته اند
ولیکن در آن سه کلمه که در آخر آیه اند
ترقیق اولی است و در این شش کلمه دیگر
تغلیظ اولی است و در مصلی قید وقف
کرده شد زیرا که در ذوات ان تغلیظ
لام با فتح ان باشد و ترقیق با اماله یعنی
بین مسئله بدانکه جمیع ائمه قراء
اتفاق کرده اند بر تغلیظ لام الله وقتی
که ما قبل آن مفتوح باشد یا مضموم مثل قال
الله و رسول الله و اگر ما قبلش مکسور
باشد باتفاق ترقیق کنند مثل الحمد لله

بسم

و بسم الله فصل سیوم در بیان تفخیم و ترقیق
الفات است بدانکه اصل در الف ترقیق است
و تفخیم آن عارضی شود بنا بر آنکه بعد از
حرف استعلاء واقع شود و بتبعیت حرف
استعلاء آن را تفخیم کنند و مراد از تفخیم اینجا
تام گفتن است با اشباع فتحه ما قبل مثل
قال و ظاهر و خالصه و صالحا
والغائبین و طال اما اگر ما قبلش حرف
از حروف مستفله باشد البته ترقیق
باید کردن مثل امن و سماء و جاءک
و باق او غیر ذلک و مراد از ترقیق اینجا

عدم اشباع فتحهٔ ما قبل واو است یعنی ترهیبها
بین بین چنانچه از عرب شنوی میشنوی و حق
آنست که تفخیم و ترقیق هر دو الف را عارض می
شوند تفخیم بتبعیت حرف استعلاء و ترقیق
بتبعیت حرف استفال و فی ذاته از هر دو
مبرّاست باید که در زبان کنایه است و کلام وی
بدانکه هاء کنایه هاء ضمیر است که از واحد مذکر مضموم یا
یا مکسور مع الاشباع مثل وابه و تبعا مثل علیه و مراد از اشباع
کسری است که بعد از کسرت حاصل که در ضمن او گفته شود
و در کسره یاء و اشباع ضمه بعض نیز کنند و حد
اشباع را با اختلاس یعنی استعجال کردن
بحرکت

بحرکت بحیثیتی که جزوی از او کم شود اما در
اینجا ضد اشباع است اما مضموم مع الاشباع
وقتی که ما قبل او مفتوح باشد یا مضموم و ما
بعدش متحرک مثل ماله و له و انه حکیم
و مکسور مع الاشباع وقتی است که ما قبل او
مکسور باشد و ما بعد او متحرک مثل علی
سمعه و بصره و مضموم بلا اشباع بر دو
قسم است متفق علیه و مختلف فیه متفق علیه
آنست که بعد از هاء ضمیر حرف ساکن
واقع شود خواه ما قبلش متحرک باشد یا ساکن
مثل له الله و یعلمه الله و مختلف فیه آنست که ما قبل هاء ضمیر ساکن

باشد و ما بعد آن متحرک مثل فتحنا لو به الحجر و
آتیناهما و خذوه و فغلوه زیرا که جمیع قراء بضمه مختلسه
خوانند مگر ابن کثیر بضمه مشبعه خوانند یعنی بواو و مکی
بلا واسطه یعنی بر دو قسم است متفق علیه و مختلف فیه متفق علیه آنست که
بعد از هاء کنایه ساکن واقع شود و ما قبلش هم چنانکه مثل به الذین
و علیه الله و مختلف فیه آنست که ما قبل ها یاء ساکن باشد و ما بعد آن
متحرک مثل فیه هدی که جمیع قراء بکسره مختلسه خوانند مگر
ابن کثیر که بکسره مشبعه خوانند یعنی بیا آماد فیه مهانا
در فرقان حفص نیز بصله خوانند یعنی بیا آید انکه
بعضی احکام مذکوره در بعضی الفاظ مخصوص صحیح نا
نخواهد بود مثل یؤده و ارجه و یرضه چنانکه
در کتب

در کتب قرائت مذکور است باب ششم در
بیان وقف و این باب مشتمل است بر سه فصل
فصل اول در بیان وقف بر اواخر کلمات بدانکه
وقف در لغت بند کردنست و بریدنست و در اصطلاح
بریدن کلمه است از ما بعد و آن آنکه ساکن گرداند یا
روم کنند یا اشمام و روم در لغت جستن است و در
اصطلاح ضعیف گردانیدن اعراب بر وجهی که
شنونده که نزدیک باشد بشنود و اشمام در لغت
بویانیدنست و در اصطلاح بهم آوردن
لبهاست بعد از اسکان حرف چنانکه بیند
دیابد و اشمام بهم در یافته نشود چنانکه

روم بصره و لیکن اصل در وقف سکون است
زیرا که اخف است و صریح معنی در حرکات ثلث
جائیست و روم جایز نباشد مگر در ضم و رفع و
کسر و جر مثل الحمدُ و من قبلُ و ما لکِ و هوَ لا
و در فتح و نصب جایز نباشد اصلا مگر نزد نحویان
که جایز است و بعضی جهله قراء در فتح و نصب منون
جایز داشته اند و لیکن خطا کرده اند و اشمام
جایز نباشد مگر در ضم و رفع و فائدهٔ وقف
بروم و اشمام آنست که سامع از روم و ناظر
از اشمام معلوم کند که حرکت کلمه که وقف
بران کلمه کرده شده است چه بوده است و باید
دانست

دانست که روم و اشمام جایز نیست در سه جا باتفاق
اول در تاء تانیث زیرا که وقف ان بها است
و اعراب عارض اما هر جا که بناء در ان نو
و کسی وقف برهم کند یعنی بنا روم و اشمام
نزد ان کس جایز خواهد بود دوم در
حرکت عارضی مثل قُل ادعُوا و قمِ اللیلَ و لم
اوحی و انحرافات شانئک زیرا که در اصل
ساکنند و بسبب التقاء ساکنین در حرف
اول و بسبب ثقل در حرف آخر حرکت عارض
شود سیوم در میم جمع مثل انهم و بهم زیرا که
در اصل در میم جمع سکون است و ضم عارض

او میشود بسبب صله بواو بقرائت بعضی
در وصل اگر چنانچه بعد از وی ساکن
نباید کما اگر ساکن بیاید باتفاق متحرک خواهد
شد بحرکت عارضی جهت دفع التقاء ساکنین
امّا در هاء ضمیر مثل اِلَیهِ و بِهِ و آتیناه
و عَلَیهِ خلاف کرده اند مثل ابی عمرو دانی
که در هاء ضمیر روم و اشمام نزد او مطلقا
جایز است و بعضی گفته اند که مطلقا جایز
نیست و بعضی تفصیل کرده اند بانکه در هاء
مضمومی که ما قبلش مضموم باشد یا واو ساکن
مثل یَعلَمُهُ و اَتَوهُ و نَصَرُوهُ و در هاء مکسوری

که ما قبلش

که ما قبلش مکسور باشد یا یای ساکن مثل بِهِ
و فِیهِ و عَلَیهِ روم و اشمام هر دو جایز
نباشد و در غیر اینها جایز باشد و بعضی مثل
سبط خیاط تفصیل کرده بانکه اگر ما قبل هاء
ضمه یا ساکن است روم و اشمام جایز است
مثل مِنهُ و بِهِ و صاحب شاطبی قول اول
و سیوی او ده فصل دوم در بیان وقف بر رسم خط
بدانکه چون قاری خواهد که وقف کند بر کلمه از کلمات
قرآن بجهت استراحت نفس یا اختبار یا اطلاع بر قواعد خط آن
اگر چه بر آن کلمه وقف نباید که بر رسم مصحف وقف کند
مگر جماعتی مثل ابن کثیر و ابی عمرو و کسائی و یعقوب

وقف ایشان بر رسم نیست پس لاجرم باید دا
نستن رسم مصحف را از تاء تانیث و مقطوع و موصول
و این فصل مشتمل است بر دو بحث بحث اول
در تاء تانیث بدانکه اسمائیکه در ایشان
در مصحف تا دراز نوشته است هستند
لفظ است یکی رحمت در هفت موضع یرجون
رحمت الله در بقره و ان رحمت الله قریب
در اعراف و رحمت الله و برکاته در هود
و ذکر رحمت ربک در مریم والی اثار رحمت الله
در روم و هم یقسمون رحمت ربک و رحمت
ربک خیر مما در سوره زخرف دوم
نعمت

نعمت در یازده موضع نعمت الله علیکم و ما انزل
در بقره نعمت الله علیکم اذ کنتم در آل عمران
نعمت الله علیکم اذ هم در مائده نعمت الله
کفرا و نعمت الله لا تحصوها هر دو در ابراهیم
و بنعمت الله هم یکفرون و یعرفون نعمت الله
و اشکروا نعمت الله هر سه در نحل است و فی
البحر بنعمت الله در لقمان و اذکروا نعمت الله
علیکم در فاطر و بنعمت ربک در طور سیوم
امرأت در هر جا که مضاف بشوهر شود و آن
هفت موضع است امرأت عمران در آل عمران
و امرأت العزیز تراود و امرأت العزیز الآن

هر دو در یوسف وامرأت فرعون در قصص
وامرأت نوح وامرأت لوط وامرأت فرعون هر سه در
تحریم چهارم کلمت در پنج موضع کلمت
ربك صدقا در انعام وتمت کلمت ربك
الحسنی در اعراف وکلمت ربك علی الذین
وکلمت ربك لا یؤمنون هر دو در یونس
حقت کلمة در غافر ولیکن در دوم
یونس ودر غافر اختلاف کرده اند پنجم سنت
در پنج موضع سنت الاولین در انفال الا
سنت الاولین ولسنت الله تبدیلا و
لسنت الله تحویلا هر سه در فاطر وسنت الله

التی

التی در غافر ششم لعنت در دو موضع لعنت الله
علی الکاذبین در آل عمران ان لعنت الله علیه
در نور هفتم معصیت نیز در دو موضع
معصیت الرسول واذا جاؤك ومعصیت الرسول
وتناجوا هر دو در قد سمع الله هشتم
بقیت الله در یك موضع بقیت الله خیر لکم
در هود نهم قرت نیز در یك موضع
قرت عین در قصص دهم فطرت نیز در
یك موضع فطرت الله در روم یازدهم
شجرت نیز در یك موضع شجرت الزقوم در
دخان دوازدهم جنت نیز در یك موضع

جنت نعیم در واقعه سیزدهم ابنت نبی در
یک موضع ابنت عمران در تحریم چهاردهم
ایت در دو موضع ایت للسائلین در یوسف
ایت من ربه در عنکبوت پانزدهم یا ابت
در هر جا که واقع شود شانزدهم ذات در
هر جا که واقع شود ذات بهجة در نمل
ذات الشوکة و بذات الصدور و ذات
البروج هفدهم بینت در یک موضع فهم علی
بینت منه در فاطر هیجدهم غرفت در یک
موضع فی الغرفات امنون در سبا نوزدهم
ثمرت در یک موضع من ثمرت من اکمامها

در هفد

در فصلت بیستم جمالت در یک موضع جمالت
صفر در والمرسلات بیست و یکم اللات در یک
موضع افرایتم اللات والعزی در والنجم
بیست و دوم هیهات در دو موضع هیهات
لما توعدون در مؤمنین بیست و سیم غیابت
در دو موضع و القوه فی غیابت الجب و ان
یجعلوه فی غیابت الجب هر دو در یوسف
بیست و چهارم لات در یک موضع لات
حین مناص در صاد بیست و پنجم مرضات
چهار موضع نفسه ابتغاء مرضات الله
هر دو در بقره و من یفعل ابتغاء مرضات الله

در نساء وتبتغي مرضات ازواجك در تحريم
بحث دويم در مقطوع و موصول بدانكه
هر كلمه كه دو حرف يا بيشتر بود اصل آنستكه
منفصل بود از كلمه كه بعد از آنست خواه
اين كلمه حرف بود يا فعل يا اسم مگر الف لام
تعريف و يا ندا و هاء تنبيه و ضمير منفصل
و حروف مقطعات مثل الارض و يا آدم
و هؤلاء و ضربنا و الم مگر جز يكه در مصحف
امام نوشته اند كه در اين شش قسم
موصول نويسند هر يكرا سببي و از مقطو
عات آنچه ذكر كرده اند بيست و يك است

اول اين ما

اول اين ما هر جا كه واقع شود مقطوع است
مگر اينما تولوا فثم وجه الله در بقره و اينما يوجهه
در نحل كه اين هر دو باتفاق موصولند و اما در
اينما تكونوا يدرككم الموت در نسا و اينما كنتم
تعبدون در شعرا و اينما ثقفوا در احزاب اختلاف
كرده اند لكن در نسا در بيشتر مصاحف مقطوعست
دويم حيثما هر جا كه واقع شود مقطوعست باتفاق
سيم لبئس ما مقطوعست در پنج موضع لبئس ما شروا
در بقره و لبئس ما كانوا يعملون و لبئس ما كانوا
يصنعون لبئس ما كانوا يفعلون لبئس ما قدمت

هر چهار د رمانده چهارم بئس ما هر جا
که واقع شي موصولت مگر قل بئس ما
يأمركم د د بقره کښې د راکثر مصاحف
مقطوعت پنجم نعم ما مقطوعت د د يکموضع
فنعم ما يشترون د د آل عمران مگر بقولي ضعيف
ششم كلما مقطوعت د د پنځو موضع كل ما سا
لتموه د د ابراهيم وكلما ردوا د د سورة
نسا وكلما دخلت د د اعراف وكلما جاء
امة د د مؤمنون وكلما القي د د ملك
وليکن د د سورة ابراهيم بلاخلاف
و د نباقي مع الخلاف ما مشهور د راين

چهارم

چهارم وصلت هفتم انّ ما بهمزه مکسوره
ونون مشدده مقطوعت د د دوه موضع
انّ ما توعدون لآت د د انعام وانّ
ما عند الله هو خير لكم د د نحل
ولکن د د نحل د د بعضي مصاحفو موصولت
هشتم انّ ما بفتح الهمزه ونون مشدده
مقطوعت د د دره موضع انّ ما تدعون
من دونه د د حج ولقمان وانّ ما غنمتم
د د انفال وليکن د د انفال د راکثر مصاحف
موصولت نهم انما بکسر همزه ونون ساکنه
مکتوبت د د جميع قرآن بغير نون مگر د د

یکی موضع که اِنَّ مَا نُرِیَنَّكَ دیر رعدده
مکتوبدر نون ایله اَمْ مَنْ دردجهاده
مقطوعدر اَمْ مَنْ یَکُونُ عَلَیْهِمْ دیر نساده
اَمْ مَنْ اَسَّسَ دیر توبه‌ده اَمْ مَنْ خَلَقْنَا دیر
والصافاتده اَمْ مَنْ یَأْتِی اٰمِنًا دیر فصلتده
فیما دخی اون بر موضع مقطوعدر فیما هٰهُنَا
اٰمِنِینَ دیر شعراده بلا خلاف و دخی بقره‌ده
مع الخلاف مکر انکه جمهور بونی قطع
ایلدی و ان ذا ایدنجی فی مَا فَعَلْنَ فِی اَنْفُسِهِنَّ
مِنْ مَعْرُوفٍ دیر بقره‌ده وَلِیَبْلُوَکُمْ فِیمَا اٰتٰیکُمْ
دیر مائده‌ده و فِی مَا اُوحِیَ و فِیمَا اٰتٰیکُمْ هردو

در انعامده و فِیمَا اشْتَهَتْ دیر انبیاده و فِیمَا اَفَضْتُمْ
دیر نورده و فِی مَا رَزَقْنَاکُمْ دیر رومده و فِی مَا
هُمْ فِیهِ و فِی مَا کَانُوا فِیهِ هر دو دیر زمرده
و فِی مَا لَا تَعْلَمُونَ دیر واقعه‌ده دوازدهم
مِنْ مَا مقطوعدر درت موضعده فَمِنْ مَا
مَلَکَتْ دیر نساده و مِنْ مَا مَلَکَتْ دیر رومده
و مِنْ مَا رَزَقْنَاهُمْ دیر منافقونده ولکن دیر
منافقون خلافدر سیرده عَنْ مَا دیک
موضع مقطوعدر عَنْ مَا نُهُوا دیر اعرافده
جهاهم عَنْ مَنْ دیر دو موضع مقطوعدر
عَنْ مَنْ یَشَاءُ دیر نورده و عَنْ مَنْ تَوَلّٰی دیر والنجم

بانزدهم اَنْ لا بهمزهٔ مفتوحه و نون ساکنه
در یازده موضع مقطوعست حقیق علی اَنْ
لا اقول و اَنْ لا یقولوا علی الله
الا الحق هر دو در اعراف و اَنْ لا ملجأ
در توبه و اَنْ لا اله الا هو و اَنْ لا
تعبدوا الا الله انی اخاف هر دو
در هود و اَنْ لا تشرک بی شیئا در
حج و اَنْ لا تعبدوا الشیطان در یس
و اَنْ لا تعلوا علی الله در دخان
و اَنْ لا یشرکن بالله در ممتحنه و اَنْ
لا یدخلنها الیوم علیکم در نون و اَنْ

لا اله الا

لا اله الا انت در انبیا و لکن در انبیا اختلافست
اما در اکثر مصاحف مقطوعست شانزدهم
اَنْ لن در جمیع قرآن بنون مکتوبست مگر
در اَنْ لن نجعل لکم موعدا در کهف
و اَنْ لن نجمع عظامه در قیامه که
هر دو بلا نون مکتوبست باتفاق هفدهم
اِنْ لم بهمزهٔ مکسوره در جمیع قرآن بنون مکتوبست
مگر فالم یستجیبوا لکم در هود که بلا نون مکتوبست
باتفاق فالم یستجیبوا در قصص در اکثر
مصاحف بنون مکتوبست هجدهم اَنْ لم
بفتح الهمزه در جمیع قرآن بنون مکتوبست

مثل أن لم يكن أن لم يره أحد نوزدهم
لكيلا در جميع قرآن مقطوعست مگر در
چهار موضع که موصولست لكيلا تحزنوا على
ما فاتكم در آل عمران ولكيلا يعلم در حج
ولكيلا يكون عليك حرج در احزاب لكيلا
تأسوا در حديد ولكن در آل عمران
در بعضی مصاحف بقطع نوشته اند بیستم
يومهم در جميع قرآن موصولست مگر در دو
موضع که مقطوعست يوم هم بارزون در
غافر يوم هم على النار يفتنون در والذاريات
بیست و یکم ابن أم في قوله قال ابن أم در اعراف
مقطوع

مقطوعست ودر طه موصول یعنی یا ابن
وهمزه ام بصورت واو است يبنؤم بیست و دوم
مال بدانکه لام جاره از مجرور در چهار
موضع مقطوعست فمال هؤلاء القوم در
نساء ومال هذا الكتاب در كهف ومال
هذا الرسول در فرقان فمال الذين
كفروا در معارج ودر باقی موصول
بیست و سوم ولات حين مناص در ص
در اکثر مصاحف مقطوعست ودر بعضی
موصول یعنی تاء لات بجا حین متصل
رفته اند در دانستن موصول و مقطوع

انستکه در مقطوع دو وقف توان کرد
در آخر کلمه وقفی و در موصول یك وقف در
آخر کلمهٔ دویم بدانکه غیر آنچه مذکور شده است
همه را موصول نویسند مثل مِمَّ وعَمَّ ویکأنَّ
اگرچه کسائی وقف بر یاء میکند و ابو عمرو بر کاف
وَأَلَّا یَسْجُدُوا در نمل اگرچه کسائی وقف بر
یاء میکند و ابتدا باسْجُدُوا زیرا که حرف
یا حرف نداست فصل سیوم در بیان احکام
وقف است بدانکه چون قاری قادر نباشد که قصه تمام کند
یا سوره را بیك نفس تواند خواند لاجرم او را اختیار وقف
باید کردن از برای تنفس اما بحسب معنی ابتدا حسن آن

بعلت آن تا معانی و اعجاز قرآن از خلل و نقصان
محفوظ ماند و خوانند و شنونده از آن
محظوظ گردند و ائمه اقسام وقف بسیار
آورده اند اما شیخ جزری آورده که وقف
بر دو قسم است اختیاری و اضطراری
زیرا که در حالت وقف کلام تمام است یا
ناقص اول اختیاری دویم اضطراری
اما اختیاری آنکه کلام تمام باشد خالی
نیست که تعلق با مابعد دارد از جهة
لفظ و معنی یا ندارد پس اگر اصلا تعلق
بما بعد ندارد او را تام گویند زیرا که

محض در وی تمام شده است و این وقف
در سر آیه میباشد مثل وقف بر
مالک یوم الدین و ابتدا از ایاک نعبد
و وقف بر اولئک هم المفلحون و ابتدا از
ان الذین کفروا و گاه هست که در میان
آیه نیز میباشد مثل وقف بر لقد اضلنی
عن الذکر بعد اذ جاءنی و ابتدا از و کان
الشیطان خذولا و اگر کلام تعلق بمابعد
دارد از جهت معنی از وقف کافی گویند
زیرا که وقف در وی بسند است و ابتدا
از مابعد وی جایز است و این وقف

نیز

نیز در سر آیه میباشد و غیر آن مثل
وقف بر مما رزقناهم ینفقون و ابتدا از
والذین یؤمنون و اگر تعلق بمابعد دارد
کلام از جهت لفظ از او وقف حسن گویند
زیرا که فی نفس الامر وقف در او حسن
و مفید است اما در این جا نیست ابتدا از
مابعد آن مثل وقف بر الحمد لله و ابتدا
از رب العالمین مگر آنکه سر آیه باشد نیز
که اگرچه کلام ربط بمابعد دارد لیکن
اهل اداء اختیار وقف کرده اند بلکه وقف
بر سر آیه مطلقا سنة سید المرسلین ص

از ام سلمه منقولست که حضرت رسول صلعم
در قرائت قطع آیه میکرد و میگفت بسم الله
الرحمن الرحیم و وقف میکرد بعد ازین
ابتدا بالحمد لله رب العالمین میکرد
و وقف مینمود و برین قیاس تا آخر سوره
و اما وقف اضطراری را وقف قبیح گویند
جهت عدم فائده و این وقف جایز
نباشد مگر بضرورت قطع نفس یا اختیار
مثل وقف بر الحمد و وقف بر یوم در
یوم هم بارزون در غافر و یوم هم
علی النار در والذاریات و وقف بر عن

عن ما نهوا در اعراف اما آنچه شیخ عبدالله
السجاوندی در باب وقف آورده و رموز وضع
کرده شش است م ط ج ز ص لا اما میم
علامت وقف لازمست یعنی اگر بروی وقف نکند
و بوصل خوانند وهم است که بدان معنی تغییر واقع
شود چون وصل انهم اصحاب النار الذین یحملون
العرش و اما طا علامت وقف مطلق است و وقف
بروی و ابتدا از ما بعد وی مطلقا خوبست نزد
جمیع ائمه مثل وقف بر کلمه یوقنون و ابتدا از
اولئک و اما جیم علامت وقف جایزست مثل وقف
رهم وصل بروی روا بود و ابتدا از ما بعد وی

جایز ولیکن وقف بهتر است مثل وقف بر لاریب
فیه وابتدا از هدی للمتقین واما ز علامت
وقف مجوز است یعنی اصل دروی وصلست ولیکن وقف
بروی جایز است وابتدا از نابعد وی مثل
وقف اشتروا الحیوة الدنیا بالاخرة
وابتدا از فلا یخفف واما ص علامت وقف
مرخص است یعنی در وقف رخصتی هست بضرورت
طول کلام مثل وقف بر من کل دابة که در آیه
ان فی خلق السموات والارض واقع است
واما لا علامت آنستکه وقف بروی جایز
نیست چون وقف میان مبتدا و خبر مثل وقف

بر والذین

بر الذین اوتوا و نصروا وابتدا از اولئک
و وقف بر مثنی و مثنی مثل وقف بر
فسجد الملائکة کلهم اجمعون وابتدا
از کلمة الا ابلیس وعلی هذا القیاس مگر
در رؤس آیه چنانکه گذشت واما معانقه
با این صورت مذکوره هست بر دو یکی را بکرد
و در مصاحف نوشته اند وانها اینست قف قفه
س ق قلا الوصل اولی ک اما قف حکم
طا دارد واما قف و س هر دو علامت
سکته اند بر وی اندک توقف باید کرد
با قطع اعراب قطع نفس واما ق علامت

نون

قیل است یعنی وقف جایز است بقول ضعیف
و اَمّا قلا عبارتست از قیل لا یعنی وقف
جایز نیست بقول ضعیف و اَمّا صل مخففه
وقفا است یعنی وقف جایز نیست و اَمّا صلی
علامت الوصل اولی است و اَمّا ک یعنی
کذالک است یعنی هر حکم که رمز ما قبل
داشت این را نیز چنانست بدانکه ائمه هشت
رمز یکی وضع کرده اند جهت بیان عددها و خمسها و بهاء
اختلاف و بهاء اینست هـ ع خ ب ع ب س ل ب
چون کوفی و بصری در حصر اتفاق نمایند
هر رمز ایشانست و چون اختلاف کنند رمز
کوفی

کوفی خ و بصری ب چون کوفی و بصری در عشر اتفاق نمایند
ع رمز ایشانست و چون اختلاف کنند رمز کوفی
همانست که فع باشد و رمز بصری عب و چون در آیات مانی
بصری و کوفی اختلاف واقع شود تب علامت آیه
بصریست و لب علامت آیه غیر بصریست پس بناء
این رمزها که در مصاحف مبنی باشد بر این
تمّ تم هذا التجوید فی ید اقل الطلاب شیخ محمّد
اسمعیل ابن اخوند ملا عبد الحسین
ابن مرحوم المغفور جنت مکان اخوند
ملا محمد تقی غفر الله له و لنا بحق محمد و الحمد لله بنی الامی
محمد و آله فی اللیلة الخمیس بعد مضی ثلاث ساعة

عند تم لم شهر شوال المكرم على الظاهر عند الليلة اثنا
وعشرون لليلة عند حصول كمال المسرات
في سنة الف وثلاثين ماة وعشرون بعد
الهجرة النبوية من شهور سنة ١٣٢٠

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة وا
لسلام على خير خلقه محمد وآله
وبعد فقد قال رسول من قرأ او حفظ
اربعين حديثا سماه الله في السماء
وليا وفي الارض فقيها ويحشره الله
مع الصالحين الذين لا خوف عليهم

ولا هم

ولا يحزنون وقال الصلوة عماد الدين فمن
اقامها فقد اقام الدين ومن تركها فقد
هدم الدين وقال من ترك الصلوة عامدا
او متعمدا القي في النار ثمانين حقبا والحقب
ثمانين سنة وقال عجلوا بالصلوة قبل
الفوت وعجلوا بالصدقة قبل البلاء وقال
من انفق درهما على طالب العلم فكانما
انفق بمثل جبل احد وقال من صلى
صلوة الفجر ثم جلس حتى طلع الشمس
اعطاه الله تعالى سبعين قصرا في الفردوس
من ذهب وفضة وقال من حافظ

على الصلوة الخمس كتب الله له نجاة من النار
يوم القيمة ونورا وبرهانا ومن لم يحافظ على
الصلوات الخمس لم يكن له نجاة ولا نور ولا
برهان ولا ايمان يوم القيمة وقال
من تكلم بكلام الدنيا عند الاذان تلجلج
لسانه عند الموت وقال المؤمن في المسجد
كالسمك في الماء والمنافق فيه كالطير
في القفص وقال من بنى مسجدا لله
بنى الله له في الجنة سبعين قصرا وقال
من عرف نفسه فقد عرف ربه
وقال لا يدخل الجنة من كان في قلبه

ذرة من الكبر ولا يبقى في النار من كان
في قلبه ذرة من الايمان وقال من قتل
حية فكانما قتل كافرا وقال من اذى
مؤمنا بغير حق فكانما هدم الكعبة
والمدينة والبيت المعمور وقال من
اكرم غريبا في غربته فقد اكرم سبعين
نبيا مرسلا وقال من اراد ان يتكلم
مع الله فليقرء القران وقال اهل القران
هم اهل الله خاصة وقال المسلم
من سلم المسلمون من يده ولسانه
وقال من قضى لاخيه المسلم حاجته

في الدنيا قضى الله له اثنين وسبعين حاجة
في الآخرة وقال من اكرم الضيف ولو
كان كافرا اكرمه الله تعالى يوم القيمة وقال
الدنيا مزرعة الآخرة وقال الدنيا
سجن المؤمن وجنة الكافر وقال
الدنيا دار الغرور والآخرة دار السرور
وقال خصلتان لا يجتمعان في المؤمن
البخل وسوء الخلق وقال العلم بلا عمل
كالسحاب بلا مطر والغنى بلا كرم كالشجر
بلا ثمر والفقر بلا صبر كالنهر بلا ماء والشاب
بلا توبة كالبيت بلا سقف والمرأة بلا

حياء

حيا كالطعام بلا ملح وقال قوام الدنيا
باربعة اشيا بعلم العلماء والسخاوة الاغنيا
وعدل الامراء ودعاء الفقراء وقال من
تعلم بابا من العلم والاحاديث وليعمل
وليعلم كتب الله له اجر سبعين نبيا
وقال من قص شاربه اعطاه الله
اربعة انوار نورا في وجهه ونورا في جبهته
ونورا في قلبه ونورا في القيمة وقال من
شرب الماء وهو قائم او شرب له وهو
قائم او نعم وهو قاعد ابتلاه الله
ببلاء لا دواء له وقال من عطس

بمشط مكسور او كتب بقلم مقعوب فتح الله له
سبعين بابا من الفقر وقال من بل الجماعة شهد
كتب الله له بكل خطوة ذاهبا وراجعا
عشر حسنة ومحى عنه عشر سيئة ورفع له
عشر درجة وقال سلموا على اليهود
والنصارى ولا تسلموا على يهود امتي
فقالوا يا رسول الله من يهود امتك
قال الذين يسمعون الاذان ولا
قاموا ولم يحضر الجماعة وقال من اعان
تارك الصلوة بلقمة او بشربة من الماء
فكانما قتل الانبياء كلهم اولهم ادم

واخرهم خاتم وقال من سمع فاحشة
فافشاها فهو كالذي اتاها وقال من احتاج
اليه اخوه المؤمن في قرض وهو يقدر
فلم يفعل حرم الله عليه ريح الجنة وقال
من فسر القران برايه فليتبوء مقعده من النار
وقال علي عليه السلام ان الله جميل يحب
الجمال ويحب ان يرى اثر نعمه على عبده
وقال الصادق لما سئل عن مكارم الاخلاق
العفو عن ظلمك وصلة من قطعك واعطا
من حرمك وقول الحق ولو على نفسك
عن سيد البشر صلى الله عليه واله قال من اراد

ان لا يوفقه الله على تبع اعماله ولا
يشرله ديوانا فليدع بهذا الدعاء في دبر
كل صلوة اللهم ان مغفرتك ارجى من
عملي وان رحمتك اوسع من ذنبي
اللهم ان لم اكن ابلغ رحمتك فرحمتك
اهل ان تبلغني لانها وسعت كل شيء
يا ارحم الراحمين وعن الرضا عن
آبائه عن رسول الله عن جبرئيل عليه السلام
قال سمعت رب العزة يقول كلمة
لا اله الا الله حصني فمن قالها
دخل في حصني ومن دخل في حصني

امن من

امن من عذابي وفي بعض الروايات قال
الرضا عليه السلام في اخر هذا الحديث بشرطها
وشروطها وانا من شروطها اتم الائمة يعني
وفقنا الله تعالى بحفظها
وضبطها والعمل بمقتضاها
امين رب العالمين
بحق محمد صلى الله
عليه وآله الطيبين
الطاهرين

[illegible]

روي عنه من حفظ اربعين حديثا دخل الجنة درايه مجموعه

ثبت قتاده قال بعد البسملة والحمد إنما الأعمال
بالنيات ولكل امرء ما نوى تفكر ساعة
خير من عبادة ستين سنة تفكروا
في صفات ولا تتفكروا في ذات الله
الخمول راحة والشهرة آفة حرمة مال المؤمن
كحرمة دمه الصبر مفتاح الفرج إن الله
يحب الشجاع ولو بقتل حية إن الله
يحب معالي الأمور ويبغض سفسافها
أنا وأتقياء أمتي برآء من التكليف
التكليف شؤم فإنه لا يدوم رب
صائم ليس له من الصيام إلا الجوع والعطش

إذا أراد الله بقوم خيرا أمطرهم بالليل وشمسهم
بالنهار إنما المؤمنون إخوة دعوة الغرباء
مقرونة بالإجابة لا تؤذوا جاركم
جار قديمكم زر غبا تزدد حبا الزنا
لحظة الإيمان نصفان نصف صبر
ونصف شكر وقال الحق مر من عشق
كتم ومات فهو شهيد الشباب شعبة
من الجنون الدنيا ساعة فاجعلها
طاعة قال داود لم خلقت الخلق
يا رب قال كنت كنزا مخفيا
فأحببت أن أعرف فخلقت الخلق

لكني عرفت فضل العالم على العابد
كفضلي على ادنى رجل من امتي
من بلغ اربعين ولم ياخذ العصا فقد
عصى لكل ملك خزانة وخزانتي
في الارض قلب عبدي المؤمن عدل
ساعة خير من عبادة ستين سنة
الدنيا مزرعة الاخرة الدنيا قنطرة
فاعبروها ولا تعمروها منهومان لا
يشبعان منهوم العلم ومنهوم المال صلوة
الشبعان كتملق السكران ما اتخذ الله
وليا جاهلا طالب العلم بين الجهال

كالحي بين الاموات حب الدنيا
راس كل خطيئة ترك الدنيا راس
كل عبادة عيا عن الدنيا بالمال وعن الاخرة
بالاعمال نوم العالم عبادة الكاسب
حبيب الله قلب المؤمن بين الاصبعين من
اصابع الرحمن يقلبها كيف يشاء البينة
على المدعي واليمين على من انكر
صدق كلمة حبنا امين
لو كشف الغطاء ما ازددت يقينا الناس
نيام فاذا ماتوا انتبهوا الناس بزمانهم
اشبه منهم بآبائهم رب رجا يودي

للحرمان رب راج يؤدي الى الخسران رب
طمع كاذب الحاسد مغتاظ على من لا ذنب
له البغي سائق الى الحين في كل جرعة شرقة
ومع كل اكلة غصة من كثر فكره في العواقب
لم يشجع اذا ضلت المقادير ضلت التدابير
اذا حل القدر بطل الحذر الاحسان
يقطع اللسان الشرف بالفضل والادب
لا بالاصل والنسب اكرم النسب حسن الخلق
افقر الفقر الحمق اوحش الوحشة الحمق
اغنى الغنى العقل الطامع في وثاق الذل
احذروا نفار النعم فما كل شارد بمردود

اكثر مصارع العقول تحت بروق الاجتماع
من اوقت عجائبه قل حياؤه وبذى
لسانه السعيد من وعظ بغيره الحكمة
ضالة المؤمن اكثر جامع المال العقوق
القناعة كنز لا يفنى لا غنا مع الز
ولا فقر مع الصح البخيل لا يدخل الجنة
ولو كان عابدا والسخي لا يدخل النار
ولو كان فاسقا خير الناس من نفع
الناس وشر الناس من ضر الناس
كثرة الوفاق نفاق وكثرة الخلاف
شقاق رب امل خائب اذا املقتم

فتاجروا

فتاجروا الله بالصدقة من لان عوده
كثفت اغصانه رب ساع فيما يضره
لا تتكل على المنى فانها بضائع النوكى اليأس
حر والرجاء عبد بشر مال البخيل بحادث
او وارث من عذب لسانه كثر اخوانه
لا تنظر الى من قال وانظر الى ما قال
الجزع عند البلاء تمام المحنة لا ظفر مع
البغي لا بر مع الشح كفى بالظفر شفيعا
للمذنب لا ثناء مع الكبر لا صحة مع النهم
لا شرف مع سوء الادب الادب صورة
العقل القلب اذا اكره عمي لا حياء لحريص

من لانت اسافله صلبت اعاليه لا
اجتناب مع الحرص لا راحة مع الحسد لا
محبة مع مراء لا سؤدد مع الانتقام لا
زيارة مع شفاعة لا صواب مع ترك
المشورة لا مروة مع كذب لسان
العاقل في قلبه المرء عدو لما جهله
رحم الله امرء عرف قدره ولم يتعد طوره
اعادة الاعتذار تذكير للذنب من نظر
اعتبر العداوة شغل شاغل قلب الاحمق
في فيه لا كرم اعز من التقى لا شرف اعلى
من الاسلام لا معقل احسن من الورع

لا شفيع انجح من التوبه لا داء اعيا من الجهل
اذا وصلت اليكم اطراف النعم فلا تنفروا اقصاها
بقلة الشكر اذا قدرت على عدوك فاجعل
العفو عنه شكر القدرة عليه اللهم اغفر
رمزات الالحاظ وسقطات الالفاظ وشهوات
الجنان وهفوات اللسان هذا الكلام
منسوب الى امير المومنين عليه السلام لضرب الف
وجذع انفٍ وقطع كفٍ وقلع ضرسٍ وسخط
نبيٍ ونقل دينٍ وقلع عينٍ وقرع نفسٍ
وحل بحرٍ وجوع شهرٍ ودق ظهرٍ وطول حبسٍ
وحمل عارٍ ولذع نارٍ وبيع دارٍ بربع فلسٍ

وقع سفرٍ بعيدٍ وحول بريدٍ ودبغ جلدٍ بغير شمسٍ اهون
من وقفةٍ ببابٍ تراك حجابه بعينٍ ابداً
يا ابن ادم كل يوم ينقص من عمرك وانت لا تبالي
ويأتي كل يوم رزقك وانت لا تحمد فلا بالقليل
تقنع ولا بالكثير تشبع يا ابن ادم ما من يوم
جديدٍ الا ويأتيك من عندي رزقك
وما من ليلةٍ جديدةٍ الا ويأتي الملائكة
من عندك بعمل قبيح تاكل رزقي وتعصيني
وانت تدعوني واستجيب لك خيري اليك نازل
وشرك الي صاعد فنعم المولى انا وبئس العبد
انت تسئلني فاعطيك واستر عليك سوء

بعد سوءٍ وفضيحة بعد فضيحة فاستحي منك ولا
تستحي مني وتنساني وتذكر غيري وتخاف الناس
وتامني وتخاف مقتهم وتامن غضبي
السورة الخامسة يا ابن ادم لا تكن ممن قطع
التوبة بطول الامل ويرجوا الاخرة بغير عمل
تقول قول الزاهدين وتعمل عمل المنافقين
ان اعطي له تقنع وان منع لم تصبر يامر الخير
ولا يفعله وينهى عن الشر ولا ينتهي عنه
ويحب الصالحين وليس منهم ويبغض المذنبين
وهو منهم يا ابن ادم ما يوم جديد الا والارض
تخاطبك وتقول يا ابن ادم تمشي على ظهري

وممرك في بطني يا ابن ادم تذنب على ظهري
وتعذب في بطني يا ابن ادم انا بيت الوحدة
وانا بيت الوحشة وانا بيت الظلمة وانا
بيت الهوان وانا بيت العقارب والحيات فاعمرني
ولا تخربني السورة السادسة يا ابن ادم ما
خلقتكم لاستكثر بكم ولا لاستانس بكم
من وحشة ولا لاستعين بكم على امر عجزت
عنه ولا لاجل منفعة ولا لدفع مضرة
بل خلقتكم لتعبدني طويلا وتشكروني كثيرا
وتسبحوني بكرة واصيلا ولو ان اولكم واخركم
وجنكم وانسكم وصغيركم وكبيركم وحركم

وعبدكم وانسكم وجنكم اجتمعتم على طاعتي
ما زاد في ملكي مثقال ذرة ولو ان اولكم
واخركم وحيكم وميتكم وصغيركم وكبيركم وحركم
وعبدكم وانسكم وجنكم اجتمعتم على معصيتي
ما نقص ذالك مثقال ذرة فكل شيء
هالك الا وجهه ولو خفتم من النار كما خفتم
من الفقر لاغنيتكم ولو رغبتم في الجنة كما رغبتم
في الدنيا لاسعدتكم في الدارين ولا تمشوا
قلوبكم في الدنيا فان زوالها قريب
السورة السابعة يا ابن ادم اطيعوني بقدر
حوائجكم الي واعصوني بقدر صبركم على النار

وتزودوا للدنيا بقدر مكثكم فيها ولا تنظروا
الى اجالكم المتاخرة وارزاقكم الحاضرة
وذنوبكم المستورة السورة الثامنة يا بن
ادم اذكروا نعمتي التي انعمت عليكم لا يهتدون
السبيل الا بالدليل فكذالك لا يهتدون
لطريق الجنة الا بالعلم وكما لا يجمعون المال
الا بالتعب كذالك لا يدخلون الجنة

حديث قدسي

بسم الله الرحمن الرحيم قال الله عز وجل عجبت لمن ايقن
بالموت كيف يفرح عجبت لمن ايقن بالحساب كيف
يجمع المال وعجبت لمن ايقن بالقبر كيف

يضحك وعجبت لمن ايقن بزوال الدنيا كيف يطمئن
اليها عجبت لمن ايقن ببقاء الآخرة ونعيمها كيف
يستريح في الدنيا عجبت لمن هو عالم باللسان جاهل
بالقلب وعجبت لمن هو مطهر بالماء غير طاهر بالقلب
عجبت لمن هو مشغول بعيوب الناس وهو غافل
عن عيوب نفسه وعجبت لمن يعلم ان الله
مطلع عليه كيف يعصيه عجبت لمن يعلم انه يموت
وحده ويدخل القبر وحده ويحاسب وحده كيف
يستانس بالناس ويقول الله لا اله الا الله
حقا حقا محمد عبدي ورسولي الى الناس
شهدت نفسي لنفسي ان لا اله الا انا وحدي
لا شريك لي ومحمد عبدي ورسولي قال من لم

يرض بقضائي ولم يصبر على بلائي ولم يشكر
على نعمائي ولم يقنع بعطائي فليطلب ربا سوائي
ومن اصبح حزينا على الدنيا فكانما اصبح ساخطا
علي ومن اشتكى مصيبة الى غيري فقد شكاني
ومن دخل على غني تواضع له لاجل غناه
ذهب ثلثا دينه ومن لطم وجهه على ميت
في بليه فكانما اخذ رمحا يقاتلني ومن كسر
عودا على قبر ميت فكانما هدم كعبتي بيده
ومن لم يبال من اين ياكل لم ابال من اي
باب يدخله النار ومن لم يكن في الزيادة
في دينه فهو في نقصان ومن كان في النقصان فالموت

خبؤ له ومن عمل بما علم زدته علما الى علمه
ومن طال امله لم يخلص عمله السبع الثالث
يا ابن آدم من قنع استغنى ومن ترك الحسد استراح
ومن اجتنب الحرام خلص دينه ومن ترك
الغيبة ظهرت محبته في القلوب ومن اعتزل
عن الناس سلم منهم ومن قل كلامه كمل
عقله ومن رضي بالقليل فقد وثق بالله
عز وجل ومن رضي عن الله بالقليل
من الرزق رضي الله عنه بالقليل من
الطاعة يا ابن آدم لما تعلم لا تعمل فكيف
فكيف تطلب غدا لا تعمل يا ابن آدم اذا انت

عمرك في طلب الدنيا فمتى تطلب الجنة السعي الرابع
يا ابن آدم من اصبح حريصا على الدنيا لم يزدد
من الله الا بعدا وفي الآخرة الا كدا وفي الدنيا
الا جهدا والزم الله تعالى قلبه هما لا ينقطع
عنه ابدا وفقرا لا ينال غناه ابدا واملا لا
يبلغ منتهاه الا بالصبر على العبادة فتقربوا الى
بالنوافل واطلبوا رضائي برضا المساكين
لا ينفك تهمه طرفة عين ابدا ومن جاهد
فانما يجاهد لنفسه ان الله لغني عن
العالمين يا موسى ما اقول الحق وما اقول انه
من تكبر على مسكين حشره يوم القيمة

عَلَى صُورَةِ الذَّرَّةِ تَحْتَ اَقْدَامِ النَّاسِ وَمَنْ تَعَرَّضَ
لِهَيْبَةِ مُسْلِمٍ هَتَكَ سِتْرَهُ بِعُيُوبِ مَرَّةٍ وَمَنْ اَهَانَ
مُؤْمِنًا فَقَدْ بَارَزَنِي بِالْمُحَارَبَةِ وَمَنْ اَحَبَّ
مُؤْمِنًا صَافَحَتْهُ الْمَلَائِكَةُ فِي الدُّنْيَا سِرًّا وَفِي الْآخِرَةِ
جَهْرًا السُّوْقُ التَّاسِعَةُ يَا عَبِيدَ الدُّنْيَا يَا بَنِي الدُّنْيَا
اِنِّي مَا خَلَقْتُ لَكُمُ الدُّنْيَا لِتَأْكُلُوا فِيهَا رِزْقِي
وَلِتَلْبَسُوا فِيهَا ثِيَابِي وَتَعْرِشُوا فِيهَا عَمَلِي وَاتَّخَذْتُمْ
كِتَابِي فَجَعَلْتُمُوهُ تَحْتَ اَقْدَامِكُمْ وَاتَّخَذْتُمُ
الدُّنْيَا وَجَعَلْتُمُوهَا فَوْقَ رُؤُوسِكُمْ وَرَفَعْتُمْ بُيُوتَكُمْ
وَخَفَضْتُمْ بُيُوتِي وَاَنِسْتُمْ بُيُوتَكُمْ وَاَوْحَشْتُمْ بُيُوتِي
فَلَوْ اَنْتُمْ عَبِيدًا اَحْرَارًا اَبْرَارًا يَا عَبِيدَ الدُّنْيَا

اِنَّمَا مَثَلُكُمْ كَالْقُبُورِ الْمُجَصَّصَةِ يُرَى ظَاهِرُهَا
مَلِيحٌ وَبَاطِنُهَا قَبِيحٌ يَا ابْنَ آدَمَ كَمَا لَا يُغْنِي الصَّبَاحُ
فَوْقَ الْبَيْتِ عَنِ الظُّلْمَةِ دَاخِلَهُ فَكَذَلِكَ كَلَامُكُمْ
مَعَ اَعْمَالِكُمُ الرَّدِيئَةِ الْوَصِيَّةُ الْعَاشِرَةُ يَا ابْنَ آدَمَ
اِنِّي لَمْ اَخْلُقْكُمْ عَبَثًا وَلَا جَعَلْتُكُمْ سُدًى وَلَا اَنَا
بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ وَاِنَّكُمْ لَنْ تَنَالُوا مَا عِنْدِي
اِلَّا بِالصَّبْرِ عَلَى مَا تَكْرَهُونَ فِي طَلَبِ رِضَائِي الصَّبْرُ
عَلَى طَاعَتِي اَيْسَرُ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرِّ النَّارِ وَعَذَابُ
الدُّنْيَا اَيْسَرُ عَلَيْكُمْ مِنْ عَذَابِ الْآخِرَةِ يَا ابْنَ آدَمَ
كُلُّكُمْ ضَالٌّ اِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ وَكُلُّكُمْ مَرِيضٌ اِلَّا
مَنْ شَفَيْتُهُ وَكُلُّكُمْ فَقِيرٌ اِلَّا مَنْ اَغْنَيْتُهُ وَكُلُّكُمْ

هالك إلا من أعنته وكلكم فقير إلا من أغنيته
فتوبوا إلى أرحمكم ولا تهتكوا أستاركم عند
من لا يخفى عليه أسراركم السورة الحادي عشر يا ابن آدم
يا ابن آدم لا تلعنوا المخلوقين فترجع اللعنة عليكم
يا ابن آدم استقامت سموات في الهواء بلا عمد
من أسمائي ولا تستقيم قلوبكم بألف موعظة
من كتابي يا أيها الناس كما لا تلين الحجر
في الماء كذلك لا تغني الموعظة للقلوب
القاسية يا ابن آدم كيف لا تجتنبون الحرام و
ولا تكتسبون الآثام ولا تخافون النيران ولا
تتقون غضب الرحمن فلولا مشايخ ركع

رضع وبهائم رتع وشبان خشع لجعلت السماء
فوقكم حديدا والأرض صفصفا والتراب
رمادا ولا أنزلت عليكم من السماء قطرة ولا
أنبت لكم من الأرض حبة ولصببت عليكم العذاب
صبا يا ابن آدم قد جاءكم الحق من ربكم فإنكم
لا تحسنوا إلا لمن أحسن إليكم ولن تصلوا
إلا لمن وصلكم ولا تكلموا إلا لمن كلمكم
ولا تطعموا إلا لمن أطعمكم ولا تكرموا إلا
لمن أكرمكم فليس لأحد على أحد فضل
إنما المؤمنون الذين آمنوا بالله ورسوله الذين
يحسنون إلى من أساء إليهم ويصلون إلى من

قطعهم ويعطون من حرمهم وانصفوا من خانهم
وكلموا من هاجرهم واكرموا من اهانهم يا ايها
الناس انما الدنيا دار من لا دار له ومال
من لا مال له وبها يجمع من لا له وبها يفرح
من لا يقين له وعليها يحرص من لا توكل له
وبطلب شهوتها من لا معرفة له فمن اخذ
نعمة زائلة وحيوة منقطعة وشهوة فانية زائلة
فقد ظلم نفسه وعصى ربه ونسي الاخرة
يا ابن ادم كم من سراج اطفاه الريح وكم من عابد
افسده العجب وكم من فقير افسده الفقر وكم
من غني افسده الغنى وكم من صحيح افسده

العافية وكم من عالم افسده العلم يا ابن ادم
وارهبوني وارجوني واملوني وعاملوني
ان لكم عندي ما لا عين رات ولا اذن
سمعت ولا خطر على قلب بشر يا ايها الذين امنوا
لم تقولون ما لا تفعلون يا ابن ادم دينك لحمك
ودمك فان صلح دينك صلح لحمك ودمك
فان فسد دينك فسد لحمك ودمك فلا
تكن كالمصباح يضيء الناس ويحرق نفسه
بالنار واخرج حب الدنيا عن قلبك
فاني لا اجمع حبي وحب الدنيا في قلب
واحد ابدا كما لا يجمع الماء والنار في اناء

واجمل ابدا وارفق بنفسك في الرزق فان
الرزق مقسوم والحريص محروم والبخيل مذموم
والنعمة لا تدوم والاجل معلوم والحق معلوم
وخير الحكمة خشية الله تعالى وخير الغناء القناعة
وخير الزاد التقوى وشر ما يكسبه الكذب وشر
النصيحة النميمة وما ربك بظلام للعبيد
يا ايها الذين امنوا لم تقولون ما لا تفعلون
وكم تنفقون عما لا تنفقون وكم تامرون بما لا تعملون
وكم تجمعون ما لا تاكلون وكم التوبة يوما
بعد يوم تؤخرون وعاما بعد عام
تنظرون الكم من الموت امان ام باذلكم

براءة من النيران ام تحققتم الفوز بالجنان
ابطرتكم النعمة وغرتكم من الله تعالى وطول الا
مال فلا تغرنكم الصحة والسلامة فان اياكم
معلومة وانفسكم معدودة وسرائركم مكتومة
واستاكرهتم وكتموا فاتقوا الله يا اولي الالباب
وقدموا اما في ايديكم لما بين ايديكم بان من
تقدم على هلك فانك في بعد عمرك من يوم
خرجت من بطن امك وتقرب كل يوم
من قبرك فلا تكن كالحطب الذي يحرق نفسه
بالناس لغيره لا اله الا الله حقا حقا
محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم عبده ورسوله قد تقت

از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام منقول است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که هر که در شب یا روز ماه
رجب و شعبان و رمضان سه مرتبه سوره حمد و آیة الکرسی و قل یا ایها الکافرون
و قل هو الله احد و قل اعوذ برب الفلق و قل اعوذ برب الناس بخواند و سه
مرتبه بگوید سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر و لا حول و لا
قوة الا بالله العلی العظیم و سه مرتبه صلوات بفرستد و سه مرتبه
بگوید اللهم اغفر للمؤمنین و المؤمنات و چهارصد مرتبه بگوید استغفر الله
و اتوب الیه خدا گناهان او را بیامرزد اگر چه بعدد قطرات باران و برگ
درختان و کف دریاها باشد همین قدر اقتصار و اختصار کردم در فضیلت این
عمل چون ذکر فضیلت این عمل بسیار وارد شده در محل خود التماس

دعا از عاملین این عمل دارد ۲۳۵
کاتب این عمل حرره العبد محمد اسماعیل طلبه
فرزند شیخ المشهور باخورها
علیاباد در سنه ۱۳۱۹
من شهور
تم



نسخه استغاثه بسوی امام عصر عجل الله تعالی فرجه که
نسخه آن کمیاب است و در نجم الثاقب از کتاب سعادات
نقل نموده برای امر مهم و حاجت اینست بسم الله الرحمن الرحیم
توسلت الیک یا ابا القاسم محمد بن الحسن بن علی بن
محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین بن
علی بن ابی طالب النبأ العظیم و الصراط المستقیم و عصمة
اللاجئین بامک سیدة نساء العالمین و بآبائک الطاهرین
و بامهاتک الطاهرات بیس و القرآن الحکیم و الجبروت
العظیم و حقیقة الایمان و نور النور و کتاب مسطور
ان تکون سفیری الی الله تعالی فی الحاجة لفلان او هلاک
فلان بن فلان و این رقعه را در گل پاک بگذارد و در
آب جاری یا چاه بیندازد و در آن حال بگوید یا سعید بن
عثمان و عثمان بن سعید اوصلا قصتی الی صاحب الزمان

[illegible]

صاحب کتاب نجم الثاقب فرموده که نسخه چنین بود
ولکن بملاحظه روایات و طریقه بعضی از رقاع باید
چنین باشد یا عثمان بن سعید و محمد بن عثمان اوصلا
حاجتی و قصتی الی صاحب الزمان والله العالم

بکشکول بهائی است مسطور
برای زکی فی بلدات مشهور
اسم اندر کنار شهر باده
ببیخ اعداد خود را دار منظور
عدد کن اسم منی با مادر منی
دیگران نام را با ملکه کس جور
بیفکن چار چار از طرح اعداد
به بینی تا چند ماند از طرح مذکور
اگر ماند یکی زنهار بگریز
که در انجا شوی بیقدر مقدور
اگر ماند دو نه با شی نه بگریز
چو فرزانه شوی انیز ناید بود
دیگر ماند عدد بسیار خوب
و اگر چار باشد تو را گاه تو
[illegible] چار چار طرح کند که بسیار مجرب است حرره احمد ابن علی [illegible] ۱۳۰۹

[illegible]

[illegible]

حساب ابجد کبیر است

ا ۱	ب ۲	ج ۳	د ۴	ه ۵	و ۶	
ز ۷	ح ۸	ط ۹	ی ۱۰	ک ۲۰	ل ۳۰	م ۴۰
ن ۵۰	س ۶۰	ع ۷۰	ف ۸۰	ص ۹۰	ق ۱۰۰	
ر ۲۰۰	ش ۳۰۰	ت ۴۰۰	ث ۵۰۰	خ ۶۰۰	ذ ۷۰۰	ض ۸۰۰
ظ ۹۰۰	غ ۱۰۰۰	لا	حساب ابجد صغیر است			

ا	ب ۲	ج ۳	د ۴	ه ۵	و ۶	ز ۷
ح ۸	ط ۹	ی ۱۰	ک ۸	ل ۶	م ۴	ن ۲
س ۱۲	ع ۱۰	ف ۸	ص ۶	ق ۴	ر ۲	ش ۱۲
ت ۴	ث ۸	خ	ذ ۴	ض ۸	ظ	
غ ۴	لا					